I N V E N T O I N T I R A P O R T T I

Vesanto ja Keitele

Pyykkimäki

Tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

20.–24.5.2024

Museovirasto

Arkeologiset kenttäpalvelut

Vesa Laulumaa

Tiivistelmä

Vesannon ja Keiteleen kuntien alueilla on käynnissä Pyykkimäen tuulivoimahanke, jota toteuttaa UPM Energy Oy yhteistyössä hankekehityskonsultti Etha Oy:n kanssa. Hankkeessa rakennetaan 16 tuulivoimalaa. Tuulivoimahankealueen koko on 2740 hehtaaria ja se sijaitsee noin 11 kilometriä Vesannon keskustasta pohjoiseen, osittain Keiteleen puolella. Lisäksi hankkeeseen liittyy sähkönsiirtoreitin rakentaminen nykyisen voimajohdon rinnalle. Suunnitelmassa on kaksi vaihtoehtoista reittiä, yksi etelään Vesannon ja toinen pohjoiseen Keiteleen suuntaan. Reittien yhteispituus on noin 28 kilometriä. Hankkeeseen liittyen suoritettiin arkeologinen inventointi, jonka toteutti Museoviraston Arkeologisten kenttäpalveluiden tutkija Vesa Laulumaa 20.–24.5.2024.

Inventoinnin valmistelussa tutkittiin alueen esihistoriallisen ajan kohteiden potentiaalia ja historiallisen ajan maankäyttöä. Alueen kivikautinen potentiaali todettiin vähäiseksi sen sijaintikorkeuden vuoksi ja historiallisella ajalla alueella ei ole juurikaan ollut asutusta. Inventoinnissa löydettiin yhteensä 18 uutta kohdetta, joista suurin osa oli hiilimiiluja ja yksi mahdollinen hiilen valmistukseen liittyvä kuoppa. Kohteet sijaitsevat kaikki Vesannon kunnan alueella. Esihistoriallisia kohteita ei löydetty.

Inventoinnissa havaittiin myös lähinnä 1900-luvun alkupuolella perustettuihin ja myöhemmin jo autioituneisiin taloihin liittyviä kuoppia, röykkiöitä ja rakennusten pohjia. Nämä eivät kuitenkaan ole riittävän vanhoja tai merkittäviä dokumentoitaviksi muinaisjäännöksinä, mutta ne on mainittu raportissa, koska jäännökset voivat aiheuttaa epäselvyyttä niiden suojelustatuksesta rakennusvaiheessa.

Sisällys

Tiivistelmä

Arkistotiedot

Sijaintikartta

1. Johdanto 1

2. Inventoinnin valmistelu 2

3. Inventointialueet 4

3.1. Alueiden sijainti ja ympäristö 4

3.2. Alueen historiaa 5

4. Inventoinnin maastotyöt ja menetelmät 9

5. Inventoinnin tulokset 10

5.1. Yleistä tuloksista 10

5.2. Myöhemmän asutuksen merkkejä 10

5.3. Tulosten yhteenveto 16

5.2. Arvio kohteiden vaikutuksesta hankesuunnitelmaan 16

6. Yhteenveto 17

Kuvaluettelo 18

Lähteet 19

Luettelo inventoinnissa käytetyistä historiallisista kartoista 19

Kohdekuvaukset 21

Koostekartta. Kohteet inventointialueella 21

Vesanto, Eteläniitty 1, UUSI KOHDE 22

Vesanto, Eteläniitty 2, UUSI KOHDE 24

Vesanto, Iso-Kurkinen, UUSI KOHDE 27

Vesanto, Juhola 1, UUSI KOHDE 29

Vesanto, Juhola 2, UUSI KOHDE 31

Vesanto, Kalettomansuo, UUSI KOHDE 33

Vesanto, Pyykkimäki 1, UUSI KOHDE 35

Vesanto, Pyykkimäki 2, UUSI KOHDE 37

Vesanto, Pyykkimäki 3, UUSI KOHDE 40

Vesanto, Pyykkimäki 4, UUSI KOHDE 42

Vesanto, Pyykkimäki 5, UUSI KOHDE 45

Vesanto, Pärttylä, UUSI KOHDE 47

Vesanto, Rajasuo, UUSI KOHDE 49

Vesanto, Sorsamäki 1, UUSI KOHDE 51

Vesanto, Sorsamäki 2, UUSI KOHDE 53
Vesanto, Sorsamäki 3, UUSI KOHDE 55
Vesanto, Sorsamäki 4, UUSI KOHDE 57
Vesanto, Tarvaisenaho, UUSI KOHDE 59

Liitekartta. Inventointireitti.

Kannen kuva: AKDG7430:21. Vesanto. Inventointialuetta Iso-Kukertajan kohdalta länteen. Kuvauskopterin kuva idästä.

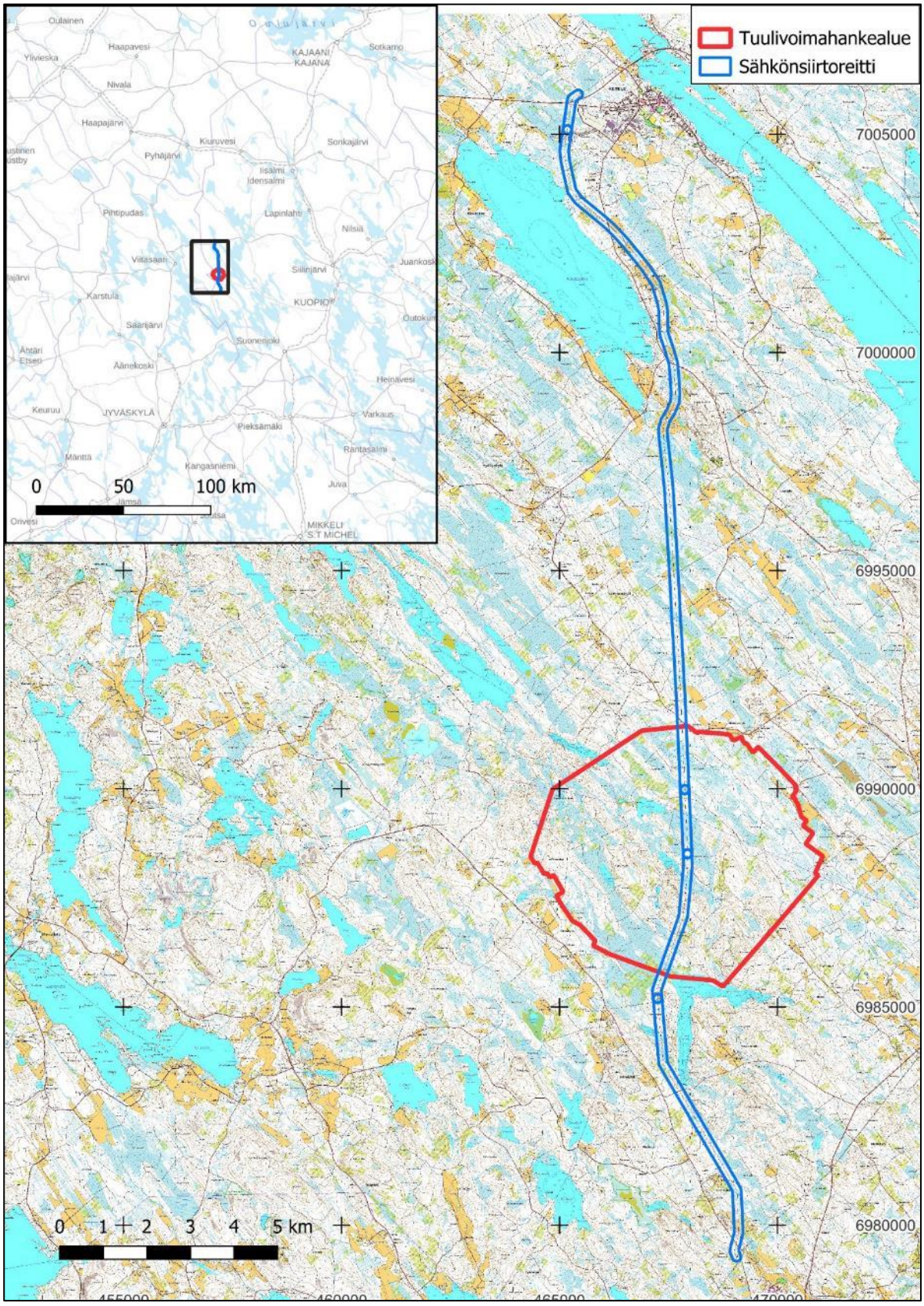
Raportin karttapohjat, vinovalovarjosteet ja ilmalaserkeilausaineistot Maanmittauslaitos

Arkistotiedot

Tutkimus:	Vesanto ja Keitele. Pyykkimäki. Tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi
Tutkimuksen suorittaja:	Tutkija FM Vesa Laulumaa
Tutkimuslaitos:	Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut. PL 913, 00101 Helsinki
Tutkimuksen tilaaja:	UPM Energy Oy. Alvar Aallon katu 1. PL 380 00101 Helsinki. Yhteyshenkilö Michael Pfleger. Hankekehityskonsultti Etha Oy, Raastuvankatu 21B, Vaasanpuistikko 14, 65100. Yhteyshenkilöt Martin Sjöwall ja Sonja Telkki.
Inventointialueen laajuus:	Noin 3400 ha (tuulivoimahankealue n.2740 ha ja sähkönsiirtoreitti 560 ha)
Koordinaatit	Keskikoordinaatit P: 6988634, I: 467828
Kenttätyöaika:	20.–24.5.2024
Löydöt:	-
Valokuvat:	AKDG7430:1–27

Raportti on arkistoituna pdf-muodossa Museoviraston asiakirjanhallintajärjestelmässä. Kopio on toimitettu työn tilaajalle ja alueelliselle vastuumuseolle.

Sijaintikartta

1. Johdanto

Vesannon ja Keiteleen kuntien alueella on käynnissä Pyykkimäen tuulivoimahanke, johon liittyy mahdollisesti myös uuden voimajohdon rakentaminen alueen läpi kulkevan nykyisen johdon rinnalle sähkönsiirtoa varten. Hanketta toteuttaa UPM Energy Oy ja hankekehityskonsulttina toimii Etha Oy. Tuulivoimahankealue sijaitsee noin 11 kilometriä Vesannon keskustasta pohjoiseen (ks. sijaintikartta edellinen sivu ja kuva 1), Keiteleen ja Vesannon rajalla. Keiteleen keskusta on noin 17 kilometriä pohjoiseen. Hankealueen koko on noin 2740 hehtaaria. Alueelle suunnitellaan 16:tta tuulivoimalaa. Suunniteltuja voimajohtoreittien vaihtoehtoja on 2 kpl, ne ulottuvat etelässä Vesannon keskustan pohjoispuolelle ja pohjoisessa Keiteleen keskustan länsipuolella. Mikäli uusi voimajohto rakennetaan, niin se rakennetaan nykyisen viereen. Yhteispituudeltaan sähkönsiirtoreitit ovat noin 28 kilometriä. Inventoitavilta alueilta ei ennestään tunneta muinaisjäännöskohteita.

UPM Energy Oy tilasi tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologisen inventoinnin Museoviraston Arkeologisilta kenttäpalveluilta. Tuulivoimahankealueella tarkoitetaan raportissa inventointialuetta. Arkeologisen inventoinnin tehtävänä oli tuottaa riittävä selvitys hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja kaavoituksen tarpeisiin. Inventoinnin maastotyöt teki tutkija Vesa Laulumaa 20.–24.5.2024.

Helsingissä 9.8.2024

Vesa Laulumaa

Kuva 1. AKDG7430:23. Inventointialuetta Iso-Kukertajasta itään tuulivoimahankealueella. Alue on asumatonta korpea, kaukana taustalla Nilakan Tukiaisselkä. Kuvauskopterin kuva lännestä.

2. Inventoinnin valmistelu

Inventoinnin valmistelussa selvitettiin alueen esihistoriallisen ajan kohteiden potentiaalia liittyen lähinnä kivikauden asutukseen, lisäksi selvitettiin historiallisen ajan maankäyttöä ja asutusta inventoitavalla alueella. Perustietoja alueen arkeologisista kohteista hankittiin Museoviraston muinaisjäännösrekisteristä ja kulttuuriympäristön rekisteriportaalin raporteista ja asiat.museovirasto.fi -sivustolta.

Potentiaalisten alueiden muodostumiseen vaikuttavia muuttujia on useita, joista tärkeimpiä ovat vesistöhistoria, maaperän etäisyys nykyisistä vesistöistä ja topografiset piirteet, kuten maaston kaltevuus. Valmisteluvaiheessa tuulivoimahankealueen alueen potentiaali todettiin kivikauden osalta melko pieneksi, johtuen sen sijaintikorkeudesta, joka on pääosin 140–180 metriä meren pinnan yläpuolella ja jää merkittävimpien muinaisrantojen yläpuolelle. Sähkönsiirtoreitin osalta potentiaali on myös vähäinen, mutta Keiteleen päässä on alueita, jotka sijoittuvat Ancylusjärven vaiheeseen. Samoin Vesannon Koskenkylään on ulottunut pitkä Ancylusjärven lahti linjan eteläpäässä. Muinais-Päijänteen aikaisia rantoja inventointialueella ei ole, vaan ne jäävät alemmaksi.

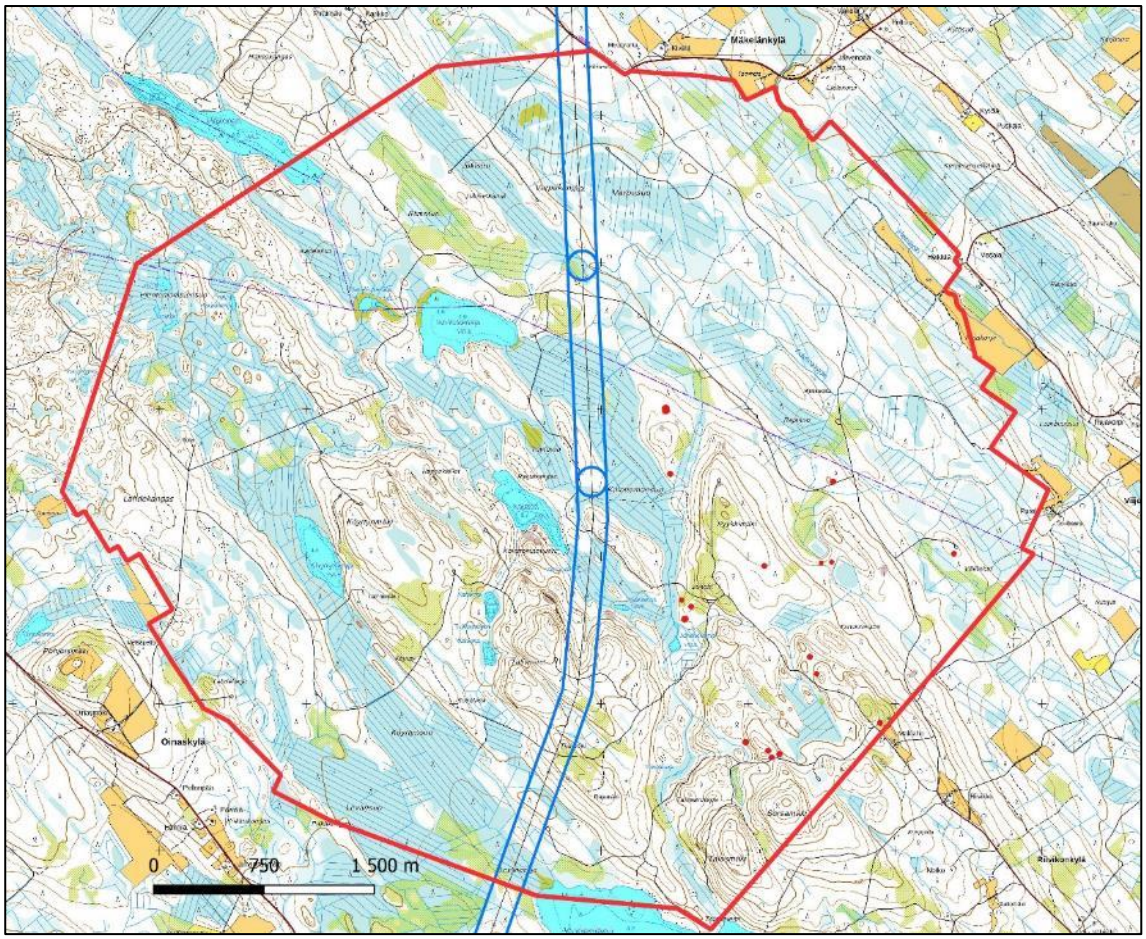
Historiallisen ajan kohteiden arkeologista potentiaalia selvitettiin tarkastelemalla historiallisen ajan karttoja, mm. isojakokartat pääosin 1700- ja 1800-lukujen vaihteesta ja pitäjänkartasto 1800-luvun puolivälistä. Pitäjänkartat olivat saatavissa digitoituna Kansallisarkiston verkkopalvelusta, mutta isojakokarttoja ei, joten ne tilattiin nähtäväksi Kansallisarkiston tutkijasaliin. Inventoinnissa käytettyjen historiallisten karttojen luettelo löytyy raportin lopusta. Luettelossa on myös linkki karttojen tietoihin Kansallisarkiston kokoelmissa.

Lisäksi tarkasteltiin 1900-luvun kartta- ja ilmakuva-aineistoja, joiden avulla voi selittyä maastossa havaittavia ilmiöitä. Erityisen tärkeitä ovat 1900-luvun alkupuoliskon pitäjänkartat ja muut kartat, joilla voi havaita 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa perustettuja torppia ja taloja, jotka ovat jo voineet jo kadota, ennen kuin uusia peruskarttoja alettiin tehdä 1950-luvulta eteenpäin. 1900-luvun puolen välin jälkeistä maankäyttöä selvitettiin vanhoilta peruskartoilta ja ilmakuvista. Em. aineistoa selattiin tai ladattiin vanhatkartat.fi -sivustolla, Paikkatietoikkunasta ja Paituli-latauspalvelusta (linkit lähdeluettelossa). Lisäksi paikannimiin liittyvää historiaa selvitettiin Kotimaisten kielten keskuksen (Kotus) digitaalisesta nimiarkistosta ja Nimisampo-sovelluksen avulla.

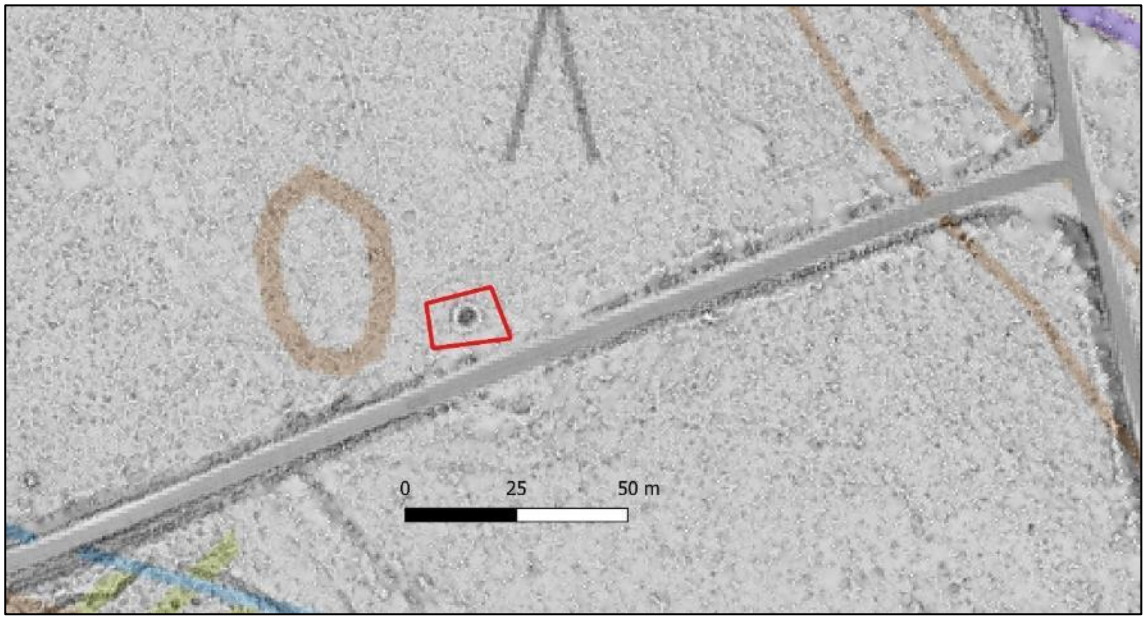
Valmisteluvaiheessa arkeologisia ilmiöitä etsittiin myös Maanmittauslaitoksen ilmalaserkeilausaineistosta tuotetusta visualisoinnista ja Maanmittauslaitoksen rinnevarjosteista, joista käytetään myös nimitystä vinovalovarjoste. Keilausaineiston avulla näkyvät erityisen hyvin maahan kaivetut rakenteet, kuten tervahaudat ja hiilimiilut. Suurimmalta osalta tuulivoimahankealuetta, lukuun ottamatta alueen pohjoisreunaa ja siitä pohjoiseen suuntautuvaa sähkönsiirtoreittiä, oli käytössä uusi ja aiempaa selvästi tarkempi 5p/m^2 keilausaineisto, josta voi jo erittäin tarkasti nähdä ja em. ilmiöitä sekä myös rakennusten perustoja ja kiviröykkiöitä. Keiteleen puolella käytettiin vanhemmasta, 0,5p/m^2, aineistosta tehtyä vinovalovarjostetta.

Ilmiöitä löytyi 28 kpl ja ne tarkastettiin maastossa (kuvat 2–3). Noin puolet havainnoista todettiin olevan muinaisjäännöksiä, yleensä hiilimiiluja ja loput olivat myöhempiä kaiveluja tai luonnonilmiöitä.

Valmisteluvaiheessa aineistoa kerättiin ja käytiin läpi, mutta inventointi on maastotyövaiheessa jatkuva prosessi, jossa maastohavaintojen ja uusien tietojen myötä valmisteluaineistoon palataan päivittäin inventointitietojen tarkentamiseksi ja etsittäessä selityksiä maastossa havaituille ilmiöille.

Kuva 2. Ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnista tehdyt havainnot näkyvät kartalla punaisina pisteinä. Ne keskittyivät tuulivoimahankealueen itäpuoliskolle. Tämä johtui ilmeisesti alueen hienojakoisemmasta maaperästä.

Kuva 3. Esimerkki ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnista, kyseessä uusi tarkempi keilausaineisto. Kuvassa rajattu punaisella Rajasuo-nimisen kohteen kuoppamiilu. Miilua ympäröivä vallikin näkyy kuvassa selvästi.

3. Inventointialueet

3.1. Alueiden sijainti ja ympäristö

Tuulivoimahankealue on kooltaan noin 2740 hehtaaria, se sijoittuu Vesannon ja Keiteleen rajalle. Alueelta ei ole tarkkoja maaperäkarttoja, mutta mäkialueilla maaperä on hiekkaa tai hiekkamoreenia ja metsätyyppinä yleensä kuivahko kangas, valtapuuna mänty. Mäkien väliset alueet ovat kuusivaltaisia ojitettuja ja metsitettyjä soita ja kosteikkoja. Alue jakaantuu puoliksi em. ympäristöjen kesken. Länsiosa alueesta on selvästi louhikkoisempaa ja maaperältään karkeampaa kuin itäosa, jossa on enemmän hiekka-alueita. Itä- ja koillisosa on tasaista loivasti koilliseen laskevaa aluetta. Eniten mäkiä on keski- ja eteläosassa. Sijaintikorkeudeltaan alue asettuu pääosin noin 140 ja 180 metrin välille mpy. (merenpinnan yläpuolella). Korkeimmat mäet, Sorsamäki ja Talasmäki ovat hieman yli 200 metriä mpy. Korkeimmat alueet ovat ilmeisesti supra-akvaattisia eli ne olivat kuivaa, vedenkoskematonta maata heti jääkauden jälkeen. Alueella on tusinan verran lampia, useimmat hyvin pieniä, läpimaltaan alle 100 metriä. Suurin lampi on Iso-Kukertaja ja eteläreuna on osittain Kurjenjärven rantaa.

Keiteleelle suuntautuva sähkönsiirtoreitti on hyvin tasaista ja kosteaa ojitettua kangasta asettuen muutamia metrejä 130 metrin molemmin puolin mpy. Reitti kiertää Koutajärven itäpuolitse, jolloin se kulkee myös peltoalueiden läpi ja päättyy sähköasemalle Keiteleen keskustan länsipuolella. Etelään suuntautuva sähkönsiirtoreitti kulkee Kurjenjärven länsipuolitse Koskenkylän kautta ja päättyy noin 1,5 km Vesannon keskustan pohjoispuolella olevalle sähköasemalle (kuva 4). Reitti kulkee mäkisemmässä maastossa kuin pohjoiseen suuntautuva reitti. Pohjoispää on noin 155 metriä mpy. ja eteläpää 135 metriä mpy. Ympäristö vaihtelee mäkien kuivista kankaista soisiin ojitettuihin kuusivaltaisiin kosteikkoihin.

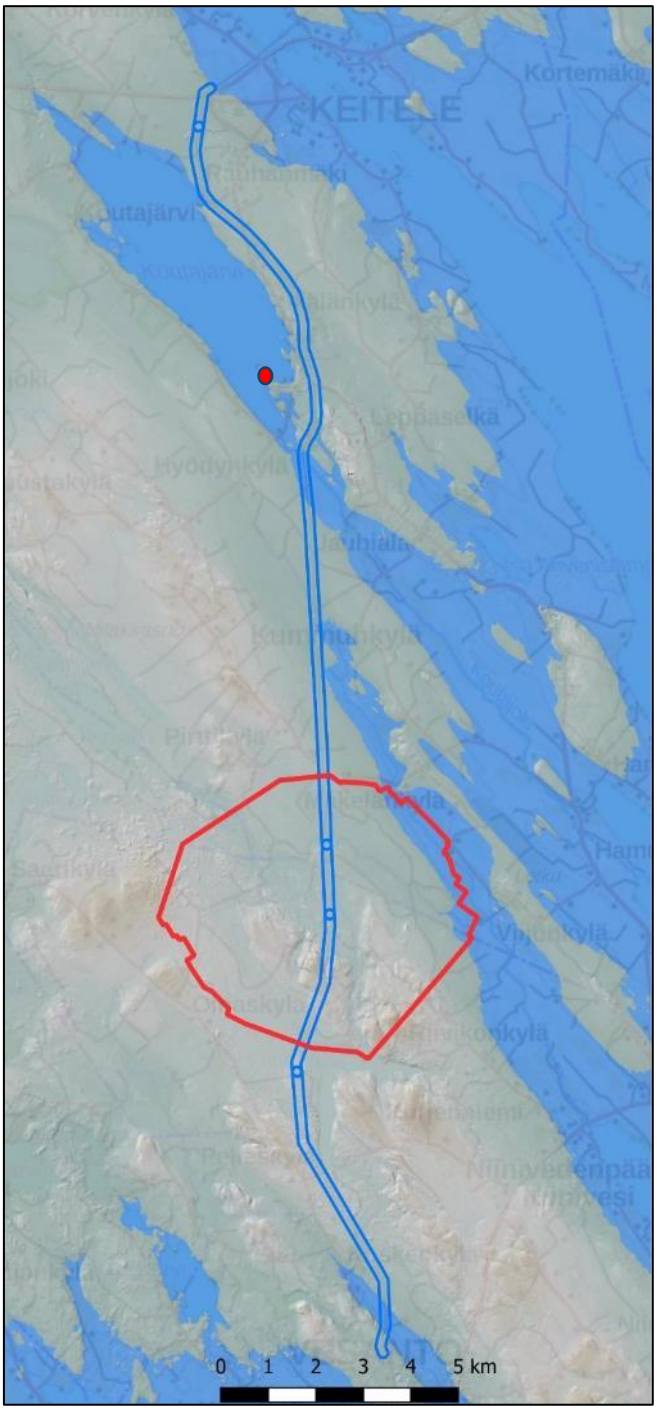
Tuulivoimahankealue on asumatonta korpea nykyisin, sähkönsiirtoreitit kulkevan Keiteleen ja Vesannon lähinnä paikoin asutuksen vieressä, mutta kuitenkin sen kiertäen.

Kuva 4. AKDG7430:22. Sähkönsiirtoreitin eteläpää Vesannon kirkonkylän pohjoispuolella. Sähköasema kuvan alalaidassa. Kuvauskopterin kuva etelästä.

3.2. Alueen historiaa

Inventointialueelta ei tunneta kivikautisia asuinpaikkoja, mutta sen tuntumassa on ollut asutusta ainakin jo noin 7600 eaa (ennen ajanlaskun alkua). Museoviraston koekaivausryhmä (Jan-Erik Nyman) on tutkinut vuonna 2017–2018 Keiteleellä, Koutajärven Maaherranniemessä, sijaitsevaa esihistoriallista asuinpaikkaa. Tutkimuksissa löytyneistä tulisijojen hiilistä teetettiin radiohiiliajoituksia, jotka todistavat asuinpaikan olleen asutun ainakin kolmessa vaiheessa. Vanhin vaihe ajoittuu mesoliittiselle kivikaudelle noin 7700–7600 eaa. ja sijaitsee nykyisin noin 30 metriä Koutajärven rannasta muinaisen rantatörmän päällä. Sijaintikorkeus on 125 metriä mpy., joten kyseessä on Ancylusjärven rannalla sijainnut asuinpaikka (kuva 5). Hieman alemmalta tasolta löytyi myös kampakeraamiseen ajan asuinpaikka, joka radiohiiliajoituksen mukaan ajoittuu noin 4000 eaa ja samalta alueelta todettiin myös varhaiseen rautakauteen liittyvää toimintaa, joka on ajoituksen mukaan ajalta 400–200 eaa.

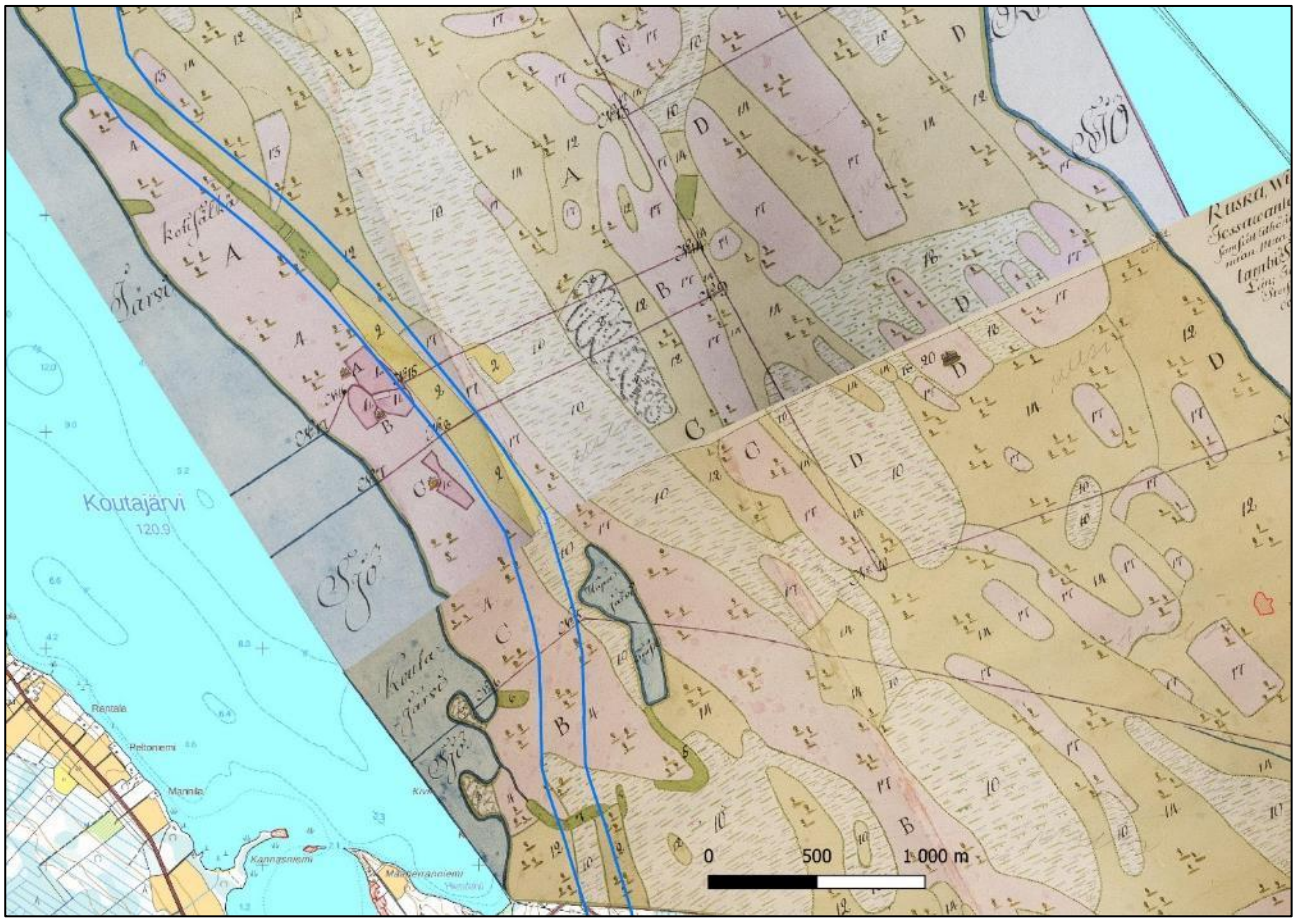
Kuva 5. Ancylusjärven rannan korkeus noin 7500 eaa, kun Koutajärvi oli vielä yhteydessä järveen. Maaherranniemen asuinpaikka merkitty punaisella pisteellä. (Ranta mallinnettu 124 metrin korkeuskäyrän mukaisesti).

Koutajärvi kuroutui pian yllä mainitun varhaisimman asutusvaiheen jälkeen irti Ancylusjärvestä. Muinais-Päijänteen korkein ranta (5000 eaa.) oli hankealueen itäpuolella olevan Nilakan rannoilla 107–113 metrin korkeudella, Nilakan rannoilta tunnetaan lukuisia kivikautisia asuinpaikkoja, mutta Muinais-Päijänteen vaiheet eivät yllä inventointialueelle asti.

Varhaismetallikauden/pronssikauden ja rautakauden kohteita Keiteleellä ja Vesannolla on vähän. Keiteleeltä on pari rautakautista irtolöytöä ja Vesannolta tunnetaan muutama varhaismetallikautiseen aikaan ajoittuva lapinraunio ja yksi asuinpaikka. Todennäköisesti rantojen tuntumassa olevat kivikautisiksi määritellyt asuinpaikat sisältävät usein myös myöhemmän, pronssi- tai rautakaudelle ajoittuvan asutusvaiheen, joten tämä metallikausien ”tyhjiö” on lähinnä tutkimuksellinen aukko, sillä kohteissa on tehty hyvin vähän tutkimuskaivauksia.

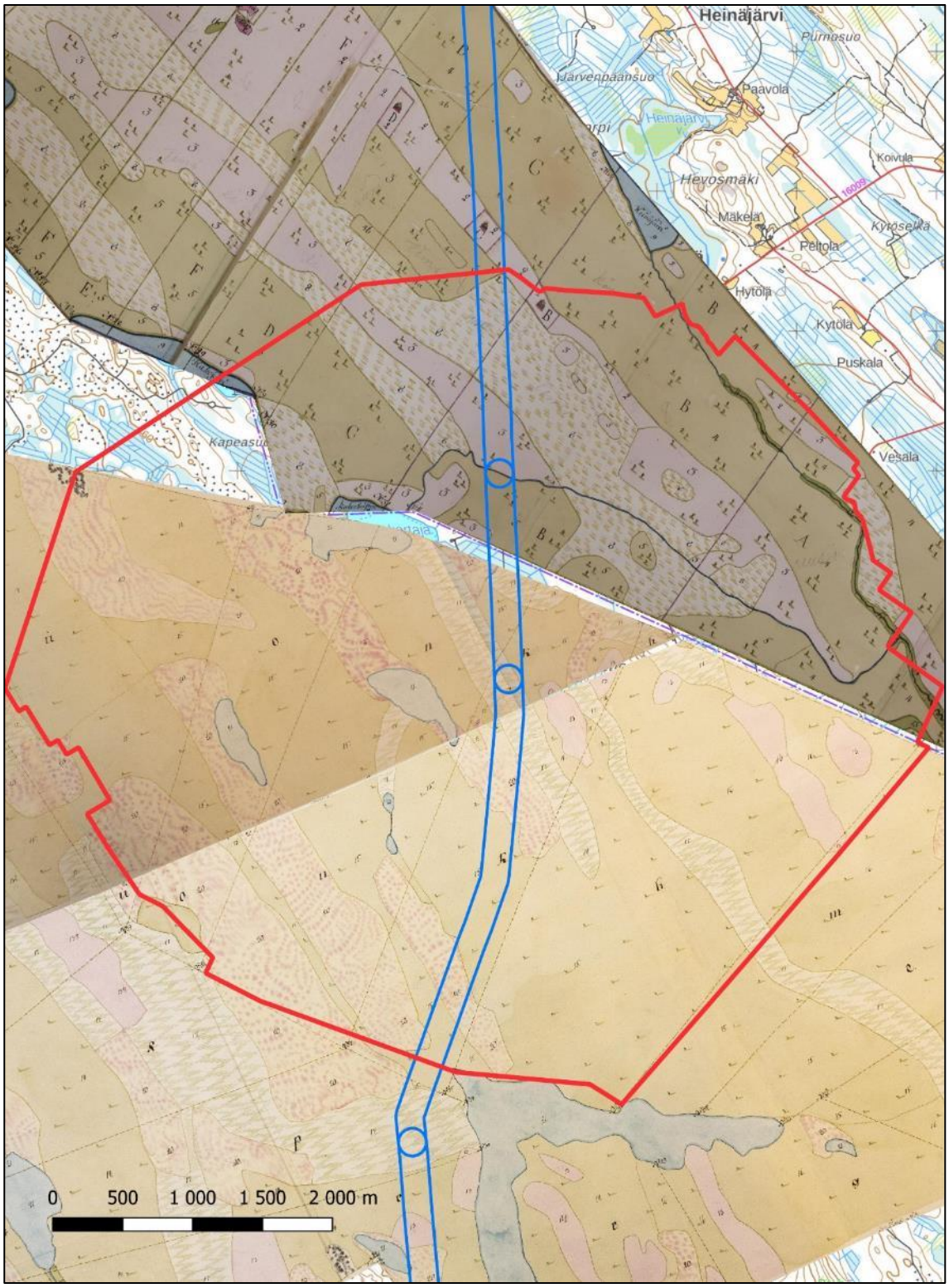
Tuulivoimahankealueella ei ole historiallisten karttojen mukaan ollut asutusta ennen kuin 1800-luvulla (kuvat 7 ja 8). Varhaisimmat riittävän tarkat kartat ovat 1700-luvun lopulta oleva isojakokartat, joihin asutusta ei ole merkitty. Myös 1800-luvun puolen välin pitäjänkartalla on vain yksi talo. Alue on ollut korpea, jota on käytetty eränkäyntiin, kaskeamiseen ja hiilenpolttoon. Taloja alkaa ilmestymään ilmeisesti vasta 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. Useimmat näistä ovat jo autioituneet 1970-luvulle

tultaessa, mutta vuosien 1948 ja 1951 ilmakuvissa ne näkyvät piha- ja peltoalueineen selvästi, ja ne on merkitty vuoden 1946 taloudelliseen karttaan. Etelään suuntautuvalla sähkönsiirtoreitillä ei ole ollut karttojen mukaan koskaan asutusta. Palholan talo jää linjan pohjoispäässä sen itäpuolelle. Palhola on perustettu 1800-luvun alkupuoliskolla. Pohjoiseen suuntautuvalla reitilläkään ei ole ollut asutusta historiallisten karttojen mukaan, mutta sen tuntumassa on ollut muutamia taloja. Heti tuulivoimahankealueen pohjoispuolella reitti kulkee Mattilan ja Syrjälän talojen itäpuolitse, ja Koutajärven itärannalla reitti kulkee muutamien 1700-luvun isojakokarttaan merkittyjen talojen itäpuolitse (kuva 6).

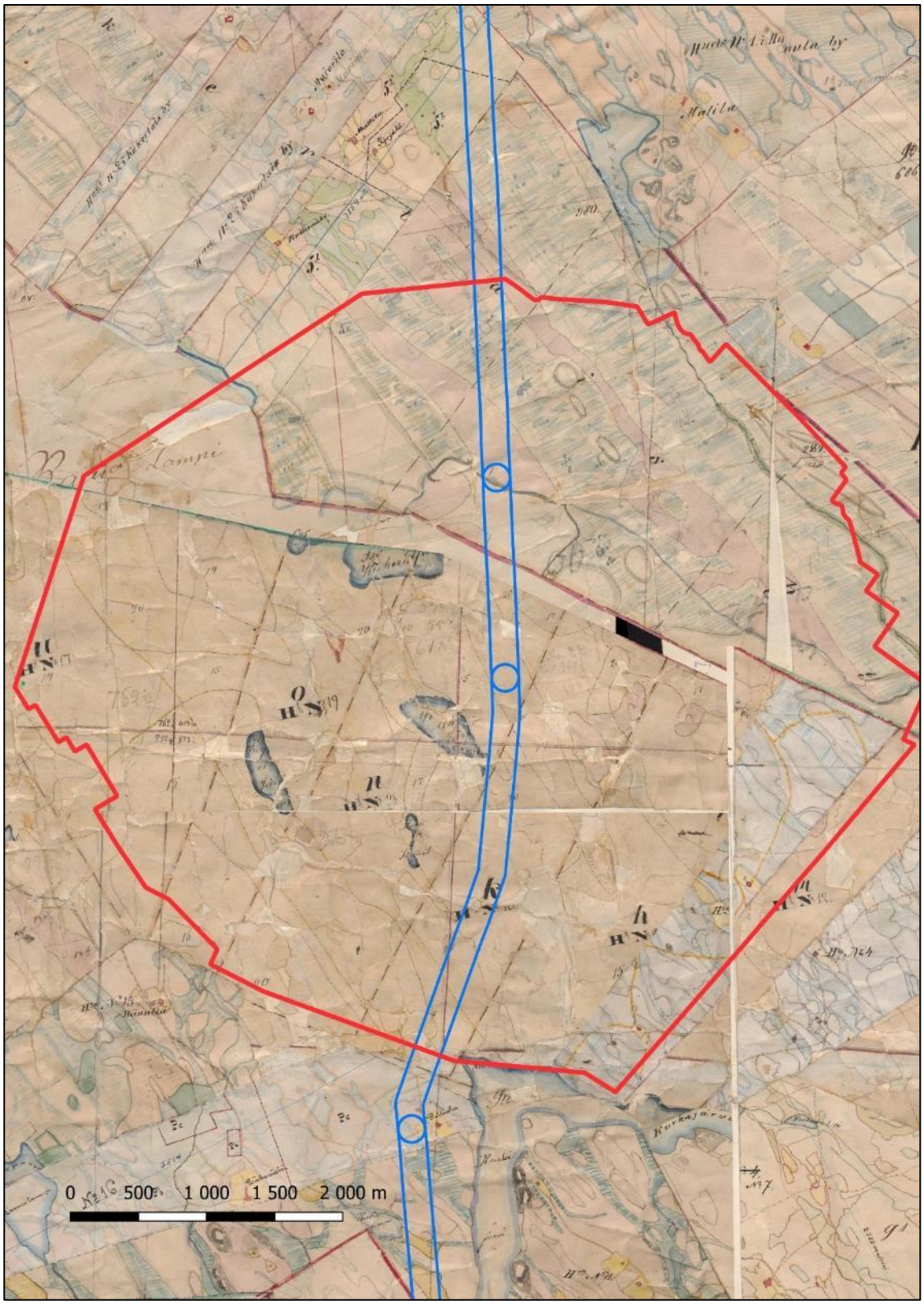

Kuva 6. Ote isojakokartasta (D29:9/1–4 Äyräpää, kuvassa yhdistetty kaksi karttalehteä). Sähkönsiirtoreitin länsipuolella ovat talot Hakkila (A), Heikkilä (B) ja Pajala (C). Eri maankäyttöalueet on merkitty värein ja numeroin. Punertavat alueet numerolla 17 ovat hyviä kaskimaita.

Arkeologisia tutkimuksia ei tuulivoimahankealueella tai sähkönsiirtoreittien alueella ole aiemmin tehty, mutta Keiteleellä tehty Nilakan ja Koutajärven rantayleiskaava-alueen inventointi ulottui lähes sähkönsiirtoreitille Koutajärven itäpuolella. Koutajärven rannalla on tehty myös kaivaustutkimuksia kuten aiemmin mainittiin. Sähkönsiirtoreitti on myös ollut mukana Keiteleen ja Vesannon esihistoriallisten muinaisjäännösten inventoinneissa vuonna 1991 (Olli Soininen), jolloin tarkastettiin noin 100 metriä sähkönsiirtoreitin länsipuolella oleva Leinolan kivisen kourutaltan löytöpaikka.

Kuva 7. Tuulivoimahankealue isojakokartoilla 1787–1788. Kuvassa kooste kolmesta kartasta (D29:3/1–4 Kukertaja 1787, D8a:8/1–14 Vesamäki 1788). Alueella ei ole asutusta, vaikka Kukertajan kartassa näyttäisi olevan talo alueen pohjoisreunassa. Kolme vierekkäistä taloa ovat kuitenkin hieman pohjoisempana ja sähkönsiirtoreitin länsipuolella vuoden 1842 pitäjänkartassa. Alueelta ei myöskään havaittu merkkejä asutuksesta sitä maastossa inventoitaessa. Ilmeisesti kyseessä on isojakokartan mittakaavavirhe tms. Kartan puuttuva pala kuuluu Viitasaareen ja sitä ei ole kuvattu.

Kuva 8. Kooste viidestä eri pitäjänkartasta vuosilta 1844–1845 (3313 01–3313 05). Tuulivoima-alue sattuu juuri karttojen yhtymäkohtaan.

4. Inventoinnin maastotyöt ja menetelmät

Inventoinnin maastotyöt tehtiin 20.–24.5.2024 aurinkoisessa kevätsäässä. Tuulivoimahankealueella inventointiin suunniteltujen tuulivoimaloiden paikat ja sisäisen kaapeli- ja tiesuunnitelman mukaiset reitit sekä kahden sähköaseman paikat. Uusi suunniteltu tiestö koostuu lähinnä nykyiseltä tieltä voimalalle rakennettavista teistä, joiden pituus vaihtelee muutamasta kymmenestä metristä noin 400 metriin. Kaapelit on suunniteltu kulkemaan teiden vieressä. Nykyistä tiestöä on suunniteltu parannettavaksi kaikkien voimaloille johtavien teiden osalta. Voimaloiden paikkoja on suunniteltu 16 kappaletta. Lisäksi hankealueella tehtiin yleiskaavatasoista inventointia muun alueen osalta.

Inventoinnissa kaikki suunnitellut voimaloiden ja sähköasemien paikat, uusi tiestö ja niiden viereen suunniteltu maakaapelointi käytiin jalkaisin maastossa läpi. Suunniteltujen voimaloiden paikat tarkastettiin noin hehtaarin alueelta ja tiestö noin 50 metrin leveydeltä. Parannettavaa nykyistä tiestöä ja siihen liittyvää maakaapelointia inventointiin suurimmaksi osaksi tieltä käsin näkymäetäisyydeltä. Inventoinnissa liikuttiin tällöin yleensä polkupyörällä, jolloin tien viertä voitiin tarkastella hieman korkeammalta ja hitaammalla nopeudella kuin autosta ja pysähtyminen havaintojen tarkastamiseen oli helpompaa. Näkymäetäisyys tieltä vaihteli riippuen tietä reunustavan metsän iästä ja tiheydestä. Osa tien varsista kasvoi metsäpalstan leveydeltä tiheää taimikkoa, jossa ei havaintoja voinut tehdä, vaikka tiheikköön olisi jalkauduttu. Yleensä kuitenkin näkymä oli hyvä 20–50 metrin päähän tieltä, välillä kauemmaskin. Tiheitä taimikoita ei käyty inventoinnissa muutenkaan läpi elleivät ne olleet voimaloiden tai uusien tiestöjen alueella tai ellei niillä ollut havaittu valmistelussa jotain tarkastettavaa ilmalaserkeilausaineiston rinnevarjosteen tai historiallisten karttojen perusteella. Soita ei myöskään inventoitu.

Yleiskaavatasoisessa inventoinnissa tarkastettiin valmistelussa rinnevarjosteesta ja historiallisista kartoista tehtyjä havaintoja sekä käytiin aluetta läpi muuten potentiaaliseksi katsotuilta alueilta, joita ovat mm. rannat ja muinaiset rantatörmät. Hakkuualueilla oli tehty maanmuokkausta, mm. äestystä ja laikutusta, ja niitä käytiin läpi erityisesti kivikauden asutukseen liittyvien mahdollisten havaintojen takia. Koepistoja tehtiin lapiolla erilaisten maastossa havaittujen ilmiöiden selvittämiseksi ja muutamin paikoin koepistoilla selvitettiin, onko maaperässä merkkejä esihistoriallisesta tai historiallisesta asuinpaikasta.

Sähkönsiirtoreitit inventoitiin 100 metriä suunnitellun linjan molemmin puolin. Inventointia toteutettiin yleiskaavatasoisena huomioiden samat seikat kuin tuulivoimahankealueenkin inventoinnissa.

Inventoinnissa löytyneiden kohteiden koordinaatit tallennettiin Garminin käsi-gps-laitteella ETRS89-TM35 koordinaatistossa. Gps-laitteen koordinaatteja tarkennettiin yleensä ilmalaserkeilauksen visualisointikuvan avulla, josta tehtiin myös kohteiden mittauksia. Uusi keilausaineisto mahdollistaa tarkemmat mittaukset raportointivaiheessa QGIS-ohjelmassa, kuin maastossa, jossa kohteet ovat usein kasvillisuuden peitossa. Käsi-gps-laitteella mitatut koordinaatit saattoivat olla hieman epätarkat ja piste osoitti dokumentoidun hiilimiilun viereen ja ilmalaserkeilausaineiston avulla koordinaattipiste voitiin korjata rakenteen keskelle. Myös kohteiden aluerajauksia tehtiin pääosin keilausaineiston avulla. Kohteiden muinaisjäännöslaji, tyyppi ja tyypin tarkenne sekä ajoitus määriteltiin maastossa ja kohteesta tehtiin sanallinen kuvaus. Kohde kuvattiin järjestelmäkameralla. Yleiskuvia inventointialueesta otettiin myös kuvauskopterilla.

5. Inventoinnin tulokset

5.1. Yleistä tuloksista

Inventoinnissa löytyi 18 uutta kohdetta. Kohteista 14 kohdetta on tuulivoimahankealueella (taulukko 1) ja 4 kohdetta on sähkönsiirtoreiteillä (taulukko 2). Kaikki kohteet sijaitsevat Vesannon kunnan alueella, Keiteleeltä ei kohteita löytynyt. Löydetyt kohteet ovat hiilimiiluja, lukuun ottamatta yhtä kuoppakohdetta, joka sekin voi olla hiilen valmistukseen liittyvä kuoppa. Miilut ovat Eteläniitty 2 pystymiilua lukuun ottamatta kuoppamiiluja. Eteläniitty 2 miilun vierestä löytyi myös miilumajan jäännös. Kuoppamiilut ovat melko yhtenäisiä ulkonäöltään, ne ovat muodoltaan neliskanttisia tai suorakaiteen muotoisia, noin 2–3 x 2 metrin kokoisia ja 1–2 metriä syviä kuoppia, joita ympäröi valli (kuva 9). Miilut liittyvät todennäköisimmin paikallisen talonpoikaiseen hiilenpolttoon, koska lähistöllä ei ole ollut ruukkeja, jotka olisivat tarvinneet hiiltä raudanvalmistukseen.

Kuva 9. AKDG7430:27. Vesanto. Rajasuo. Kuoppamiilu tien vieressä. Kuva koillisesta.

5.2. Myöhemmän asutuksen merkkejä

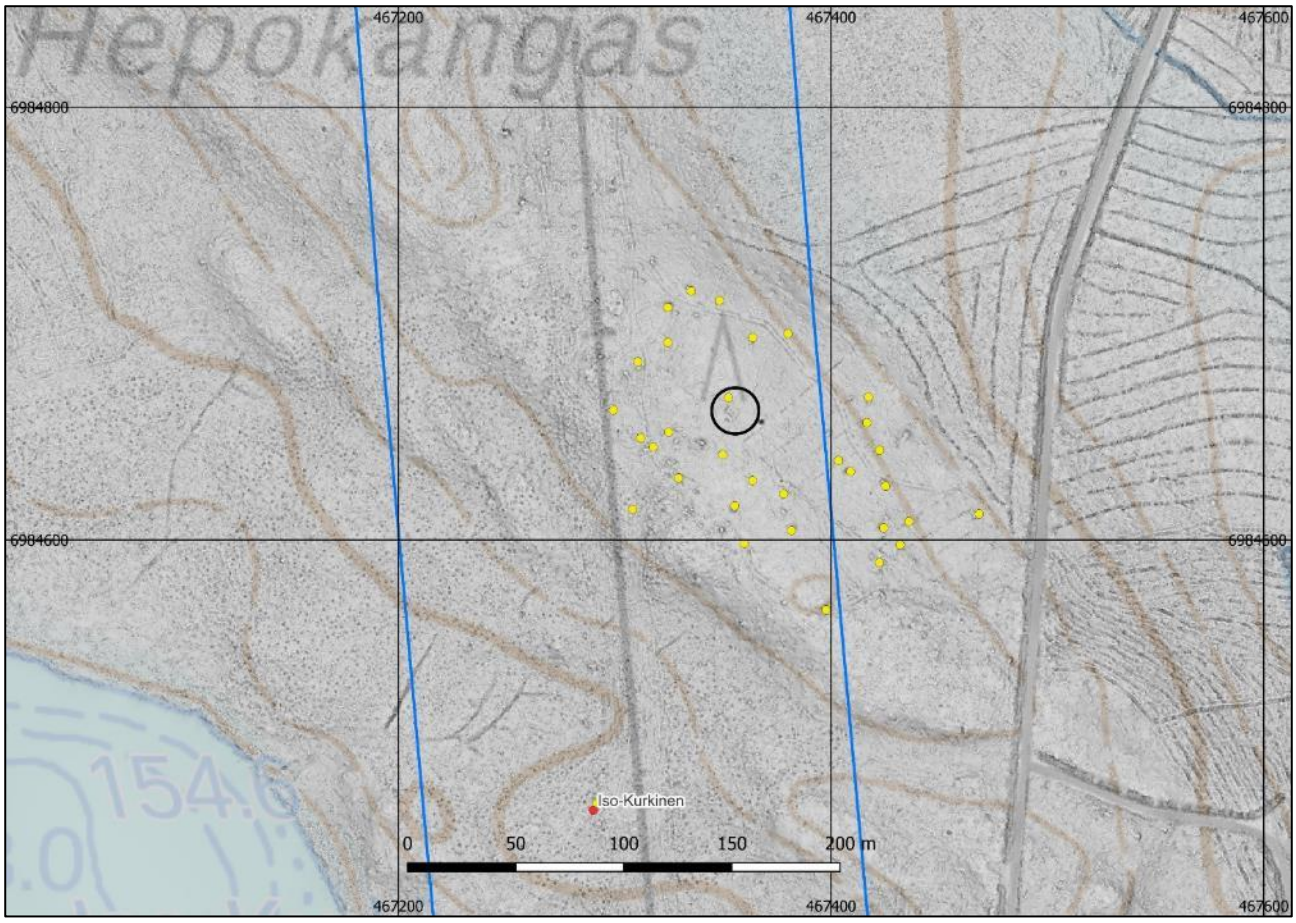
Inventoinnissa havaittiin lisäksi 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alkupuolella perustettuihin taloihin liittyviä kuoppia, röykkiöitä ja rakennuksen pohjia, mutta niitä ei dokumentoitu kohteina, koska ne ovat iältään nuoria ja talot ovat olleet usein asuttuja vielä 1900-luvun puolivälissä ja sen jälkeenkin ilmakuvien ja peruskarttojen perusteella. Taloja on merkitty useita vuoden 1946 taloudelliseen karttaan (kuva 13). Vesannolla on arkistotietojen mukaan taloja lohkottu hyvin paljon 1920-luvulla ja osa autioituneista taloista liittynee juuri tähän aikaan lohkottuun tilaan. Talo on voitu toki perustaa jo vuosia ennen itse lohkomista eri kiinteistöksi.

Näistä taloista erityistä huomiota tuulivoimahankkeen suhteen on syytä kiinnittää Köyrtyn kohdalla olleeseen taloon, lohkottu ilmeisesti Kiviharjun talosta vuonna 1924, johon ollaan suunnittelemassa voimalaa nro 13 (kuvat 11–12). Voimalan kohdalla on tehty hakkuut ja alueella on paljon raivausröykkiöitä. Ilmeisesti talon raunioiden kohdalle oli jätetty säästöpuumetsikkö, joka on nyt tuulen kaatama ja rakennuksen kivijalkoja, mikäli niitä on säilynyt, oli mahdoton nähdä tuulenkaatojen takia. Kohdetta ei nuoren ikänsä takia dokumentoitu eikä se ole suojeltava kohde inventoijan arvion ja Museoviraston ohjeistuksen (Maaseudun historiallisten asuinpaikkojen inventointiohje 2015) mukaan, mutta rakennusvaiheessa alueella olevat rakenteet voivat aiheuttaa hämmennystä ja tilaajan on hyvä tietää, että alueella on jäännöksiä.

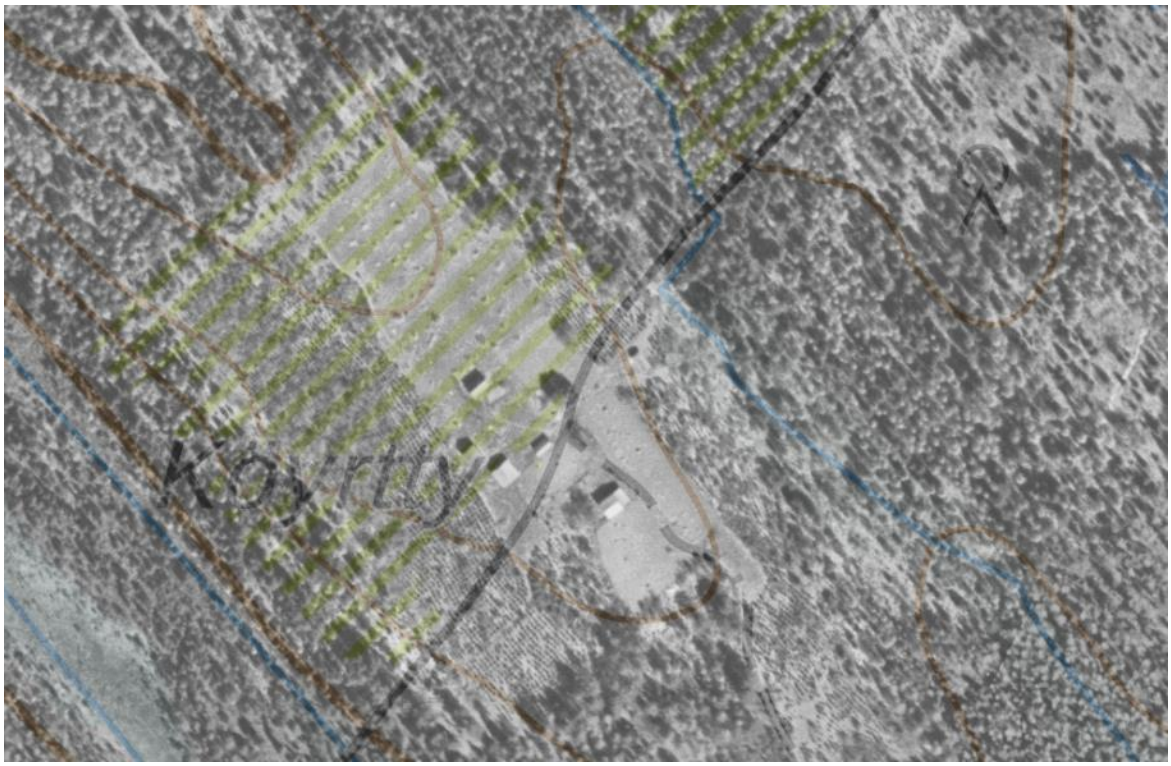
Myös sähkönsiirtoreitillä on ollut talo, noin 1 km edellä mainitusta Köyrtystä itään, mutta rakennusten jäännöksiä ei enää ole, paikalla on säilynyt kuitenkin kiviaitaa (kuvat 14–16). Talo on ilmeisesti ollut Talasaho, joka on lohkottu Talasmäestä vuonna 1923.

Etelään suuntautuvalla sähkönsiirtoreitillä on myös yksi talon paikka, johon liittyy raivausröykkiötä (kuva 10). Se sijaitsee reitin pohjoispäässä Palholan talon eteläpuolella. Täällä samoin kuin Köyrtyn kohdalla olevan talon kohdalla röykkiöt ovat hakkuualueella säästöpuumetsikkö on kaatunut ilmeisesti juuri rakennusten jäännösten päälle, eivätkä ne näkyneet. Ilmalaserkeilausaineiston perusteella tällä kohtaa on suorakaiteen muotoinen rakennuksen perusta. Röykkiöiden paikkatiedot kerättiin inventoinnissa, koska maastossa ei ollut vielä selvillä, että kyseessä onkin myöhäinen kohde.

Museoviraston käyttämän luokittelun mukaisesti *kiinteä muinaisjäännös* on muinaismuistolain (295/1963) tarkoittama arkeologinen jäännös. Kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. *Muu kulttuuriperintökohde* ei ole muinaismuistolain tarkoittama kiinteä muinaisjäännös, mutta sen säilyttäminen on perusteltua historiallisen merkityksen ja kulttuuriperintöarvojen takia. Muihin kulttuuriperintökohteisiin sisältyy pääasiassa 1800-luvulle ja 1900-luvun alkuun ajoittuvia jäännöksiä. Muita kulttuuriperintökohteita voidaan esittää säilytettäväksi esimerkiksi kaavoituksen yhteydessä. Tässä inventoinnissa kohteet määriteltiin kiinteiksi muinaisjäännöksiksi, mutta lopullisesta luokittelusta vastaa alueellinen vastuumuseo.

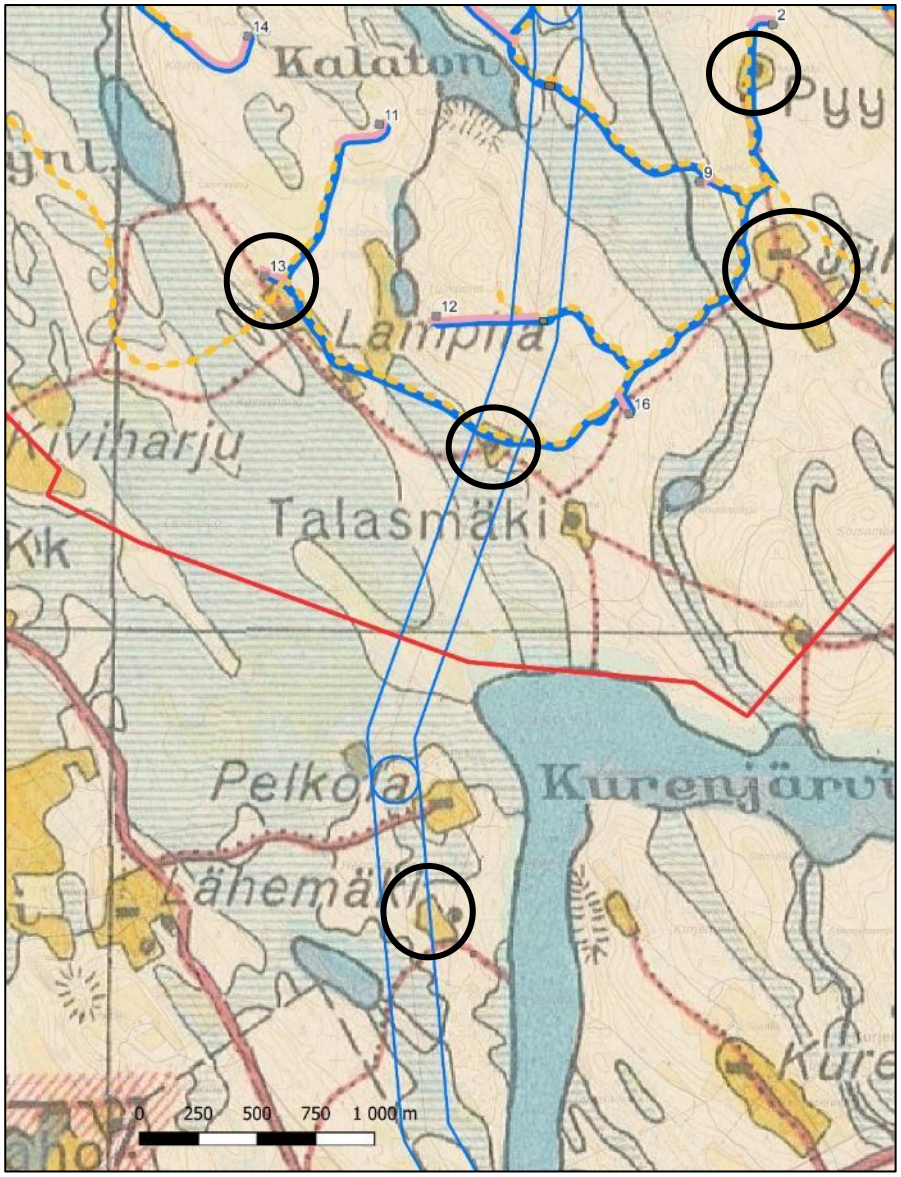
Kuva 10. Eteläisellä sähkönsiirtoreitillä on röykkiöitä (keltaiset pisteet) ja rakennuksen perusta (ympyröity). Osa röykkiöistä on johtoaukealla, loput hakkuuaukealla sen itäpuolella. Kyseessä on 1800-luvun lopulla tai 1900-luvun alussa perustettu talo.

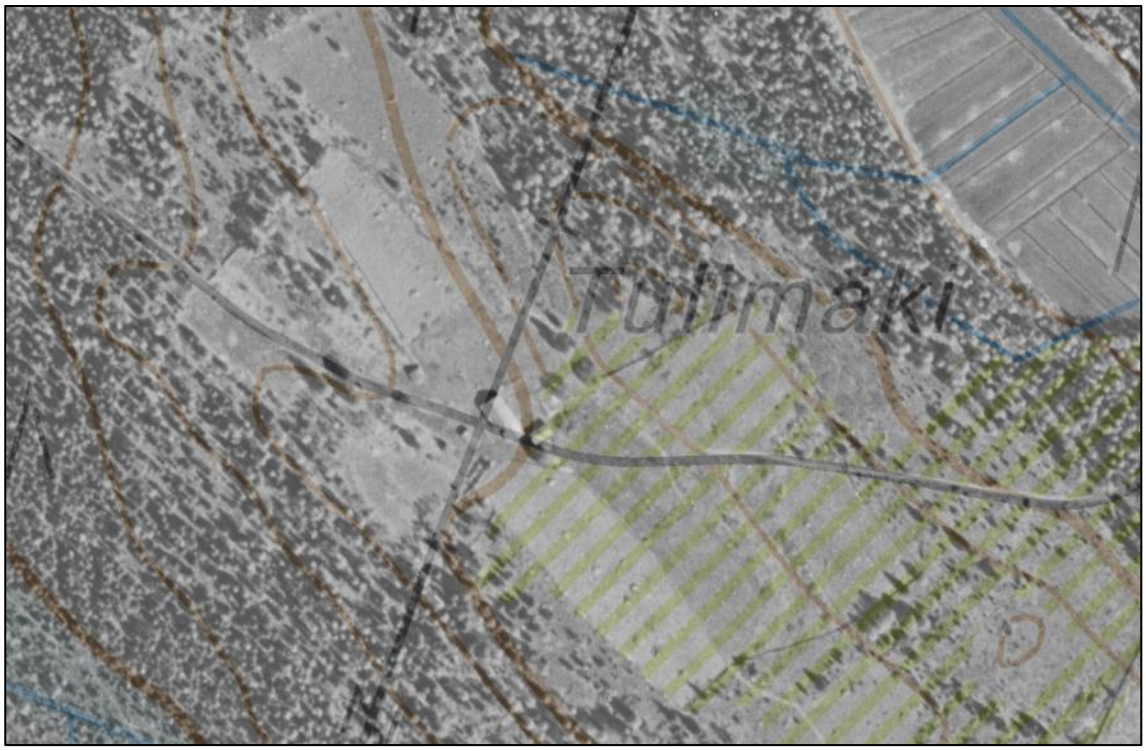
Kuva 11. Tuulivoimalan nro 13 kohdalla on alueella ollut rakennuksia vielä vuoden 1948 ja 1951 ilmakuvissa. Kuvassa vuoden 1948 ilmakuva. (Paikkatietoikkuna.fi, historialliset ilmakuvat)

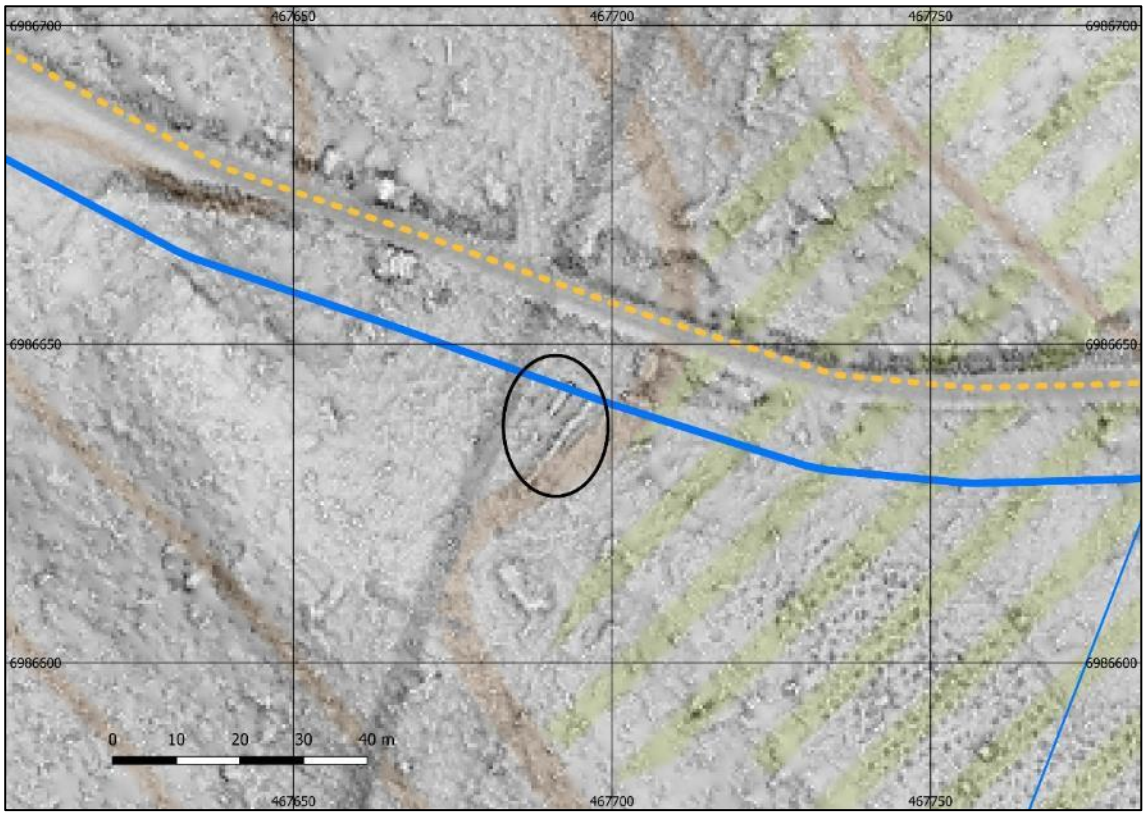
Kuva 12. AKDG7430:24. Vesanto. Raivausröykkiöitä tuulivoimalan 13 kohdalla hakkuuaukealla, taustalla näkyvät tuulenkaadot, joiden alla on mahdollisesti rakennusten jäännöksiä. Kuva pohjoisesta.

Kuva 13. Taloudellinen kartta vuodelta 1946 (3313 Vesanto), josta näkyy, että tuulivoimahankealueella on sijainnut muutamia taloja. Kartan asemointi ei ole aivan tarkka, mutta erityisesti Lampilan (peruskartalla Köytty) kohdalla on suunnitellut tuulivoimalan nro 13 kohdalla ollut rakennuksia ja alueella on raivausröykkiöitä. Samoin sähkönsiirtolinjan kohdalla on kiviaita jo hävinneen talon pihapiirissä. Pyykkimäessä on ollut kämppä, jonka raunioita ei inventoinnissa enää havaittu, Juholan talosta on vielä yksi rakennuksista pystyssäkin. Jäännökset ovat ilmeisimmin 1900-luvun alkupuolelta eikä niitä huomioitu inventoinnissa rauhoitettuina kohteina nuoren ikänsä takia.

Kuva 14. Voimajohtolinjan kohdalla on myös ollut talo vuoden 1948 ilmakuvassa. Talon jäännöksiä paikalla ei enää näy, mutta voimajohdon alla on kiviaitaa. (Paikkatietoikkuna.fi, historialliset ilmakuvat)

Kuva 15. Kiviaita erottuu ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnissa lyhyenä ja pitempänä kohoumana.

Kuva 16. AKDG7430:25. Vesanto. Kiviaitaa voimajohtoaukealla. Kuva pohjoisesta.

5.3. Tulosten yhteenveto

Inventoinnin tulokset olivat odotetut. Esihistoriallisia kohteita ei inventoinnissa löytynyt, niiden osalta potentiaali oli todettu jo etukäteen melko vähäiseksi. Historiallisella ajallakaan melko karut ja syrjäiset alueet eivät ole vetäneet juurikaan asutusta puoleensa. 1700–1800-lukujen historiallisten karttojen perusteella asutusta on ollut hyvin vähän inventointialueilla, ja muutamat inventoinnissa havaitut talonpaikat ovat ilmeisesti perustettu vasta 1800-luvun lopulla tai 1900-luvun alussa, sillä niistä ei ole merkkejä sitä aiemmissa kartoissa tai arkistotiedoissa.

Kunta	Nimi	Laji	Tyyppi	Tarkenne	Ajoitus
Vesanto	*Juhola 1	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Juhola 2	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Kalettoman suo	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Pyykkimäki 1	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Pyykkimäki 2	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Pyykkimäki 3	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Pyykkimäki 4	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Pyykkimäki 5	kiinteä muinaisjäännös	maarakenteet	kuopat	historiallinen
Vesanto	*Rajasuo	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Sorsamäki 1	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Sorsamäki 2	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Sorsamäki 3	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Sorsamäki 4	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Tarvaisenaho	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen

*Taulukko 1. Uudet kohteet tuulivoimahankealueella. Kohteet, joilla voi olla vaikutusta hankesuunnitelmaan on merkitty **

Kunta	Nimi	Laji	Tyyppi	Tarkenne	Ajoitus
Vesanto	Eteläniitty 1	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Eteläniitty 2	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Iso-Kurkinen	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Vesanto	Pärttylä	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen

Taulukko 2. Uudet kohteet sähkönsiirtoreiteillä.

Kohteiden tarkemmat tiedot kuvineen ja karttaotteineen löytyvät Kohdekuvauksista.

5.4. Arvio kohteiden vaikutuksesta hankesuunnitelmaan

Suurin osa tuulivoimahankealueelta löytyneistä kohteista ei vaikuta hankkeen toteuttamiseen sellaisena kuin se nyt on suunniteltu. Tuulivoimahankealueella on kaksi kohdetta, jotka on syytä ottaa suunnittelussa ja rakentamisessa huomioon ja niihinkin kajoaminen on todennäköisesti vältettävissä.

-**Rajasuo**, kuoppamiilua ympäröivä valli ulottuu noin 5 metrin päähän tien reunasta, välissä on tieoja. Tähän on suunniteltu tien parantamista ja maakaapelointia. Jos tietä joudutaan leventämään, niin leventämisen voisi tehdä vastakkaiselle puolelle, kuten ehkä myös kaapeloinnin.

-**Juhola 1**. Kuoppamiilu sijaitsee noin 30 metriä suunnitellun tuulivoimalan koordinaattipisteen eteläpuolella. Miiluun kajoaminen lienee vältettävissä siirtämällä rakennuspaikkaa hieman, niin että se säilyy rakennusalueen ulkopuolella.

Sähkönsiirtoreiteillä on 4 kohdetta, kaikki hiilimiiluja, jotka ovat alueeltaan pieniä ja niihin kajoaminen on helposti vältettävissä pylvässijoittelulla ja merkitsemällä kohteet maastoon rakennusvaiheessa.

6. Yhteenveto

Vesannon ja Keiteleen kuntien alueilla on käynnissä Pyykkimäen tuulivoimahanke, jota toteuttaa UPM Energy Oy yhteistyössä hankekehityskonsultti Etha Oy:n kanssa. Hankkeessa rakennetaan 16 tuulivoimalaa, hankealueen koko on 2740 hehtaaria ja se sijaitsee noin 11 kilometriä Vesannon keskustasta pohjoiseen, osittain Keiteleen puolella. Lisäksi hankkeeseen liittyy sähkönsiirtoreitin rakentaminen nykyisen voimajohdon rinnalle. Suunnitelmassa on kaksi vaihtoehtoista reittiä, yksi etelään Vesannon ja toinen pohjoiseen Keiteleen suuntaan. Reittien yhteispituus on noin 28 kilometriä.

Hankkeeseen liittyen suoritettiin arkeologinen inventointi, jonka toteutti Museoviraston Arkeologisten kenttäpalveluiden tutkija Vesa Laulumaa 20.–24.5.2024. Tavoitteena oli tehdä riittävä selvitys hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja kaavoituksen tarpeisiin. Alueen esihistoriallisen ja historiallisen ajan arkeologisen potentiaalin selvittämiseksi tutkittiin mm. Museoviraston muinaisjäännösrekisteriä ja raporttitietokantaa, vanhoja karttoja ja ilmalaserkeilausaineistoja. Käytössä oli tarkka 5p/m^2 keilausaineisto, jonka avulla pystyttiin luotettavasti paikantamaan maahan kaivettuja rakenteita ja muita arkeologisia jäännöksiä.

Inventoinnin valmisteluvaiheessa alueen kivikauteen liittyvä potentiaali arvioitiin melko vähäiseksi sen korkean sijainnin vuoksi, mikä sijoittaa sen merkittävimpien muinaisrantojen yläpuolelle. Historiallisia kohteita selvitettiin muun muassa isojakokarttojen ja 1800-luvun pitäjänkarttojen avulla ja jo valmisteluvaiheessa voitiin todeta, että alueella ei ole arkistolähteiden perusteella ollut asutusta ennen 1800-lukua.

Inventoinnin maastotöissä tuulivoimahankealueella inventointiin suunniteltujen tuulivoimaloiden paikat ja sisäisen kaapeli- ja tiesuunnitelman mukaiset reitit sekä sähköasemien paikat. Uusi suunniteltu tiestö koostuu lähinnä nykyiseltä tieltä voimalalle rakennettavista teistä, kaapelit on suunniteltu kulkemaan teiden vieressä. Nykyistä tiestöä on suunniteltu parannettavaksi kaikkien voimaloille johtavien teiden osalta. Lisäksi hankealueella tehtiin yleiskaavatasoista inventointia muun alueen osalta. Sähkönsiirtoreitit inventoitiin 100 metriä suunnitellun linjan molemmin puolin. Inventointia toteutettiin yleiskaavatasoisena huomioiden samat seikat kuin tuulivoimahankealueenkin inventoinnissa.

Inventoinnissa löydettiin yhteensä 18 uutta kohdetta, joista suurin osa oli hiilimiiluja ja yksi mahdollinen hiilen valmistukseen liittyvä kuoppa. Kohteet sijaitsevat kaikki Vesannon kunnan alueella. Esihistoriallisia kohteita ei löydetty, ja alueen historiallisen asutuksen vähäisyys heijastuu inventoinnin tuloksissa, sillä useimmat talonpaikat ovat peräisin vasta 1800-luvun lopulta tai 1900-luvun alusta. Hiilimiilut liittyvät talonpoikaiseen hiilenvalmistukseen ja niiden ikää on vaikea ilman tutkimuksia määrittää tarkasti.

Inventoinnissa havaittiin myös 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alkupuolella perustettuihin taloihin liittyviä kuoppia, röykkiöitä ja rakennusten pohjia. Nämä eivät kuitenkaan olleet riittävän vanhoja tai merkittäviä dokumentoitaviksi muinaisjäännöksinä, mutta ne on mainittu raportissa, koska jäännökset voivat aiheuttaa epäselvyyttä niiden suojelustatuksesta rakennusvaiheessa.

Kuvaluettelo

Kuvaaja Vesa Laulumaa

AKDG7430:1. Vesanto, Eteläniitty 1. Kuoppamiilun jäännös, joka on merkitty Fingridin sinisellä kuitunauhalla. Kuva idästä.

AKDG7430:2. Vesanto, Eteläniitty 2. Hiilimiilun pohjaa kiertää ojakaivannot. Kuva luoteesta.

AKDG7430:3. Vesanto. Eteläniitty 2. Miilumajan pohja ja nurkkakivi näkyy mäntyjen välissä. Kuva luoteesta.

AKDG7430:4. Vesanto, Iso-Kurkinen. Kuoppamiilun jäännös johtoaukean reunassa. Kuva pohjoisesta.

AKDG7430:5. Vesanto, Juhola 1. Kuoppamiilun jäännös hakkuualueen laidassa. Kuva lännestä.

AKDG7430:6. Vesanto, Juhola 2. Kuoppamiilun jäännös sekametsässä. Kuva kaakosta.

AKDG7430:7. Vesanto. Kalettomansuo. Kuoppamiilu kankaalla. Kuva lännestä.

AKDG7430:8. Vesanto. Pyykkimäki 1. Kuoppamiilun jäännös. Metsäkoneen ura leikkaa miilun itäosan vallia. Kuva pohjoisesta.

AKDG7430:9. Vesanto. Pyykkimäki 2. Kahdesta vierekkäisestä kuoppamiilusta eteläisempi. Kuva etelästä.

AKDG7430:10. Vesanto. Pyykkimäki 2. Kahdesta vierekkäisestä kuoppamiilusta pohjoisempi. Kuva koillisesta.

AKDG7430:11. Vesanto. Pyykkimäki 3. Kuoppamiilun jäännös. Kuva kaakosta.

AKDG7430:12. Vesanto Pyykkimäki 4. Kuoppamiilun jäännös. Kuva etelästä.

AKDG7430:13. Vesanto. Pyykkimäki 4. Miilun viereen on painunut metsäkoneen ura. Kuva etelästä.

AKDG7430:14. Vesanto, Pyykkimäki 5. Kuoppa rinteessä. Kyseessä on todennäköisesti miilukuoppa. Kuva pohjoisesta.

AKDG7430:15. Vesanto. Pärttylä. Kuoppamiilun jäännös. Kuva luoteesta.

AKDG7430:16. Vesanto. Sorsamäki 1. Kuoppamiilun jäännös. Kuva lännestä.

AKDG7430:17. Vesanto. Sorsamäki 2. Kuoppamiilun jäännös. Kuva lännestä.

AKDG7430:18. Vesanto, Sorsamäki 3. Kuoppamiilun jäännös on kuusien ja kaatuneiden runkojen peitossa. Kuva lounaasta.

AKDG7430:19. Vesanto, Sorsamäki 4. Ilmeisesti kuoppamiilun jäännös jyrkässä rinteessä. Kuva lännestä.

AKDG7430:20. Vesanto, Tarvaisenaho. Kuoppamiilun jäännös. Kuva etelästä.

AKDG7430:21. Vesanto. Inventointialuetta Iso-Kukertajan kohdalta länteen. Kuvauskopterin kuva idästä.

AKDG7430:22. Vesanto. Sähkönsiirtoreitin eteläpää Vesannon kirkonkylän pohjoispuolella. Sähköasema kuvan alalaidassa. Kuvauskopterin kuva etelästä.

AKDG7430:23. Vesanto. Inventointialuetta Iso-Kukertajasta itään. Alue on asumatonta korpea, kaukana taustalla Nilakan Tukiaisselkä. Kuvauskopterin kuva lännestä.

AKDG7430:24. Vesanto. Raivausröykkiöitä tuulivoimalan 13 kohdalla hakkuuaukealla, taustalla näkyvät tuulenkaadot, joiden alla on mahdollisesti rakennusten jäännöksiä. Kuva pohjoisesta.

AKDG7430:25. Vesanto. Kiviaitaa voimajohtoaukealla. Kuva pohjoisesta.

AKDG7430:26. Vesanto. Rajasuo. Kuoppamiilu tien vieressä. Tien reuna on noin 5 metrin päässä miilukuoppaa ympäröivän vallin reunasta. Kuva koillisesta.

AKDG7430:27. Vesanto. Rajasuo. Kuoppamiilu tien vieressä. Kuva koillisesta.

Lähteet

Painetut lähteet

Räisänen, Tauno ja Kumpulainen, Kalevi 1981: *Pielaveden ja Keiteleen historia I 1870-luvulle*. Kiuruvesi.

Arkistolähteet

Jussila, Timo, Sepänmaa, Timoa ja Tiainen, Teemu 2016: Keitele. Nilakan ja Koutajärven rantayleiskaava-alueen muinaisjäännösinventointi. Mikroliitti Oy. Museoviraston arkisto.

Jussila, Timo, Sepänmaa, Timoa 2019: Vesanto, kirkonkylän yleiskaava-alueen muinaisjäännösinventointi 2018 ja raportin täydennys 2019. Mikroliitti Oy. Museoviraston arkisto.

Nyman, Jan-Erik 2018: Keitele. Maaherranniemi. Kivikautisen asuinpaikan kaivaus. Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut. Museoviraston arkisto.

Soininen, Olli 1991: Keiteleen esihistoriallisten muinaisjäännösten inventointi. Kuopion museo. Museoviraston arkisto.

Soininen, Olli 1991: Vesannon esihistoriallisten muinaisjäännösten inventointi. Kuopion museo. Museoviraston arkisto.

Internet-lähteet

Kansallisarkiston verkkopalvelut, www.arkisto.fi

Kotimaisten kielten keskus (Kotus), nimiarkisto. Nimiarkisto

Maanmittauslaitos. Avoimien aineistojen tiedostopalvelu. Avoimien aineistojen tiedostopalvelu (maanmittauslaitos.fi)

Paikkatietoikkuna, http://www.paikkatietoikkuna.fi

Paituli-latauspalvelu, Paituli - Home (csc.fi)

Vanhat kartat -sivusto www.vanhatkartat.fi

Luettelo inventoinnissa käytetyistä historiallisista kartoista

Pitäjänkartat 1844-45:

https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2386679252

https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2386682193

https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2386675949

https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2386678438

https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2386677630

Uudistuskartat (ei digitoitu!)

D8a:8/1-14 Vesamäki; N:ot 1-19, isojaonkartta ja asiakirja (1788-1788): https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2535020180

D8a:8/41-55 Vesamäki; Kartta ja asiakirja, isojaon täydentämisestä (1894-1894): https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2535020747

D29:3/1-4 Kukertaja; N:ot 1-8 Isojaonkartta, pöytä- ja jakokirja (1787-1787): https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2534545525

D29:3/7-9 Kukertaja; N.ot 1-8 isojaontäydentämisestä kartta ja asiakirja (1895-1895): https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2534545651

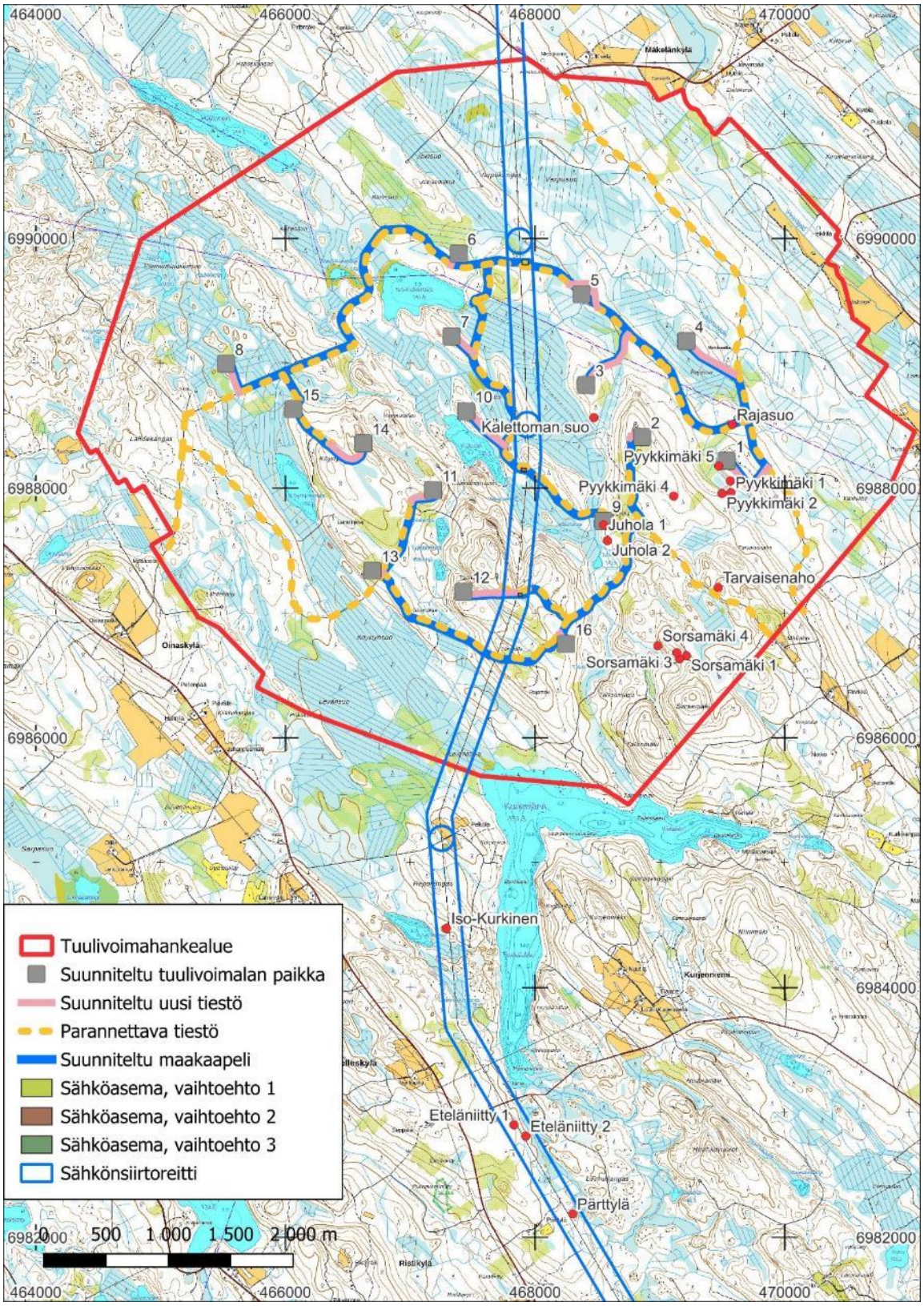
D29:4/1-3 Leppäselkä; N.ot 1-3, isojaonkartta ja jakokirja (1778-1843): https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2534546596

D29:9/1-4 Äyräpää; N:ot 1-5 isojaonkartta, pöytä- ja jakokirja sekä pyykkiselitys (1787-1787)

Aineiston tiedot - Kansallisarkisto | Asiointipalvelu Astia (narc.fi)

Kohdekuvaukset

Koostekartta. Kohteet inventointialueella

Vesanto, Eteläniitty 1, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6982901, I: 467831, Z: 150

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Hiilimiilun kuoppa sijaitsee 280 metriä Kurjenjärven Etelälahdesta etelään voimajohtoaukealla, lähes voimajohdon alla, arviolta, noin 5 metriä siitä länteen. Aukea oli hiljattain raivattu ja kuoppa oli merkitty sinisellä Fingridin kuitunauhalla. Kuoppa on kooltaan 1x2 metriä ja reilun metrin syvä ja sitä ympäröi puolisen metriä korkea ja metrin leveä valli.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 22.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:1

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

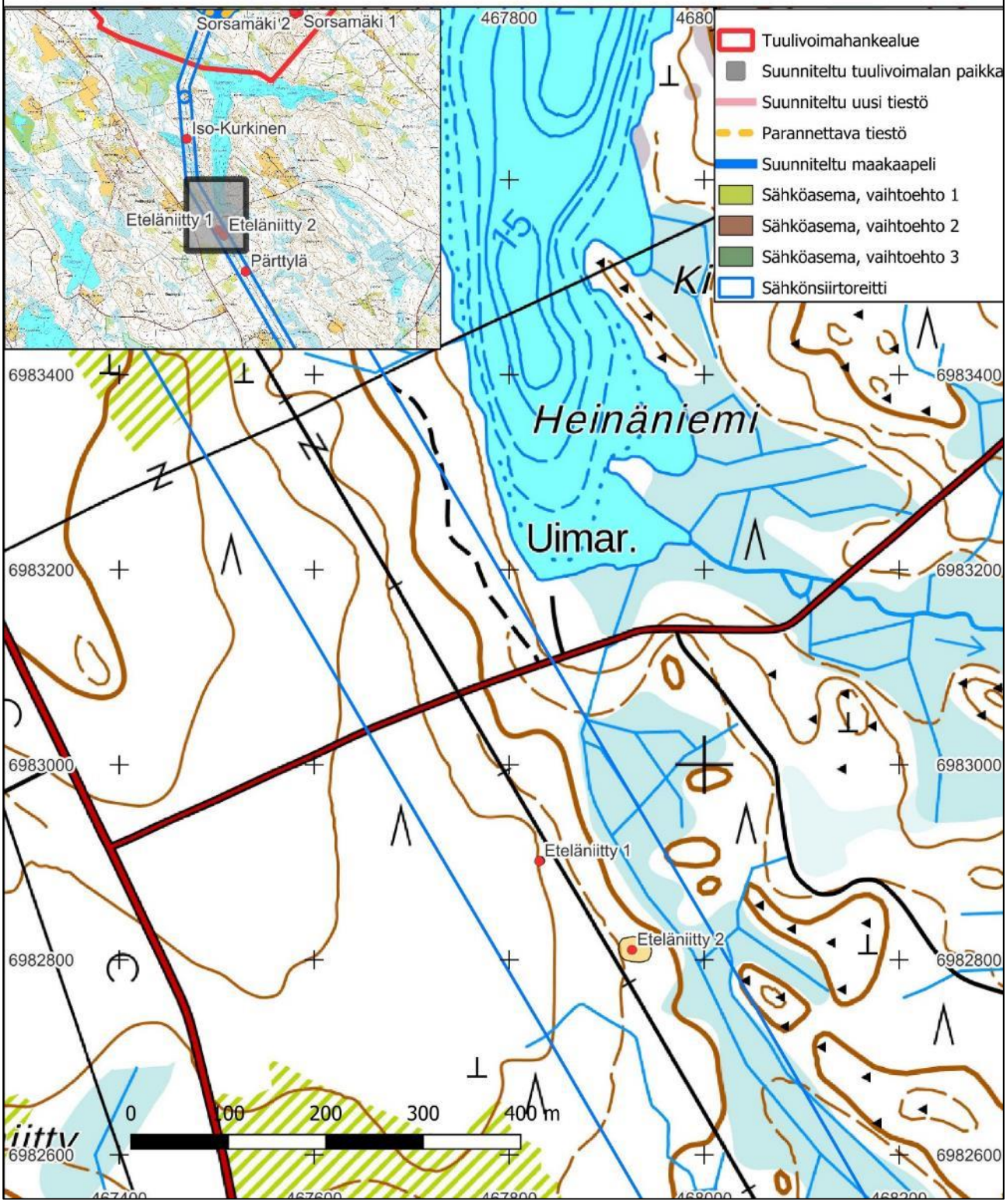
Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 17.AKDG7430:1. Vesanto, Eteläniitty 1. Kuoppamiilun jäännös, joka on merkitty Fingridin sinisellä kuitunauhalla. Kuva idästä.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024

Vesanto, Eteläniitty 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Eteläniitty 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen

Vesanto, Eteläniitty 2, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6982810, I: 467926, Z: 148

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Hiilimiilu ja miilumajan pohja sijaitsevat noin 400 metriä Kurkijärven Etelälahdesta etelään, voimajohtoaukean itäreunassa. Alue on hiekkapohjaista mäntykangasta, johtoaukean reunassa jonkin verran myös kuusia ja koivuja. Miilun länsiosa on aukealla ja itäosa metsän puolella. Miilu erottuu maastossa matalana, alle metrin korkeana, kumpareena, jota kiertää katkonaiset, noin metrin leveät ja 0,51 metriä syvät ojakaivannot. Miilu on tyypiltään pystymiilu. Miilun pohjan läpimitta ojakaivantojen ulkoreunasta mitaten on noin 20 metriä. 7 metriä miilun reunasta itään on multapenkallinen neliömäinen rakennuksen pohja, yhdessä kulmassa näkyy kivi, joka voi olla nurkkakivi. Penkat ovat korkeudeltaan parikymmentä cm ja leveydeltään 60–70 cm ja sivun pituus on noin 3,5 metriä. Sisäosa on hieman kuopalla, noin 20–30 cm. Uunin jäännöksiä ei ole nähtävissä. Todennäköisesti rakenne on miilun polttajien majan pohja. Rakenne erottuu ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnissa, mutta melko heikosti.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää miilun sekä miilumajan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 22.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:2–3

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Alakohde: Majan pohja P: 6982807, I: 467941

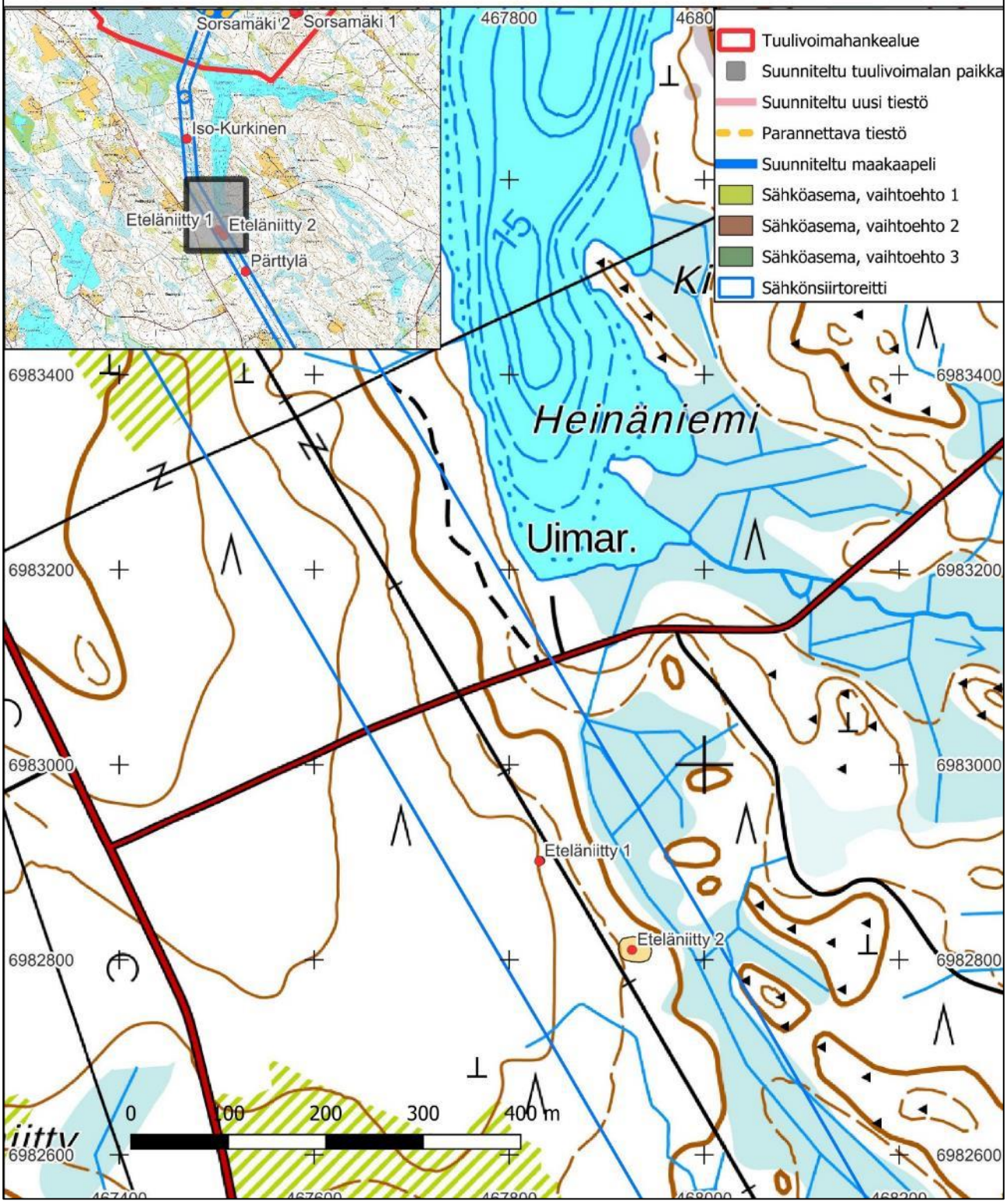
Kuva 18. AKDG7430:2. Vesanto, Eteläniitty 2. Hiilimiilun pohjaa kiertää ojakaivannot. Kuva luoteesta.

Kuva 19. AKDG7430:3. Vesanto. Eteläniitty 2. Miilumajan pohja ja nurkkakivi näkyy mäntyjen välissä. Kuva luoteesta.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024

Vesanto, Eteläniitty 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Eteläniitty 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen

Vesanto, Iso-Kurkinen, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6984475, I: 467290, Z: 160

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee 130 metriä Iso-Kurkinen-nimisen lammen itäpuolella voimajohtoaukean länsireunassa. Miilukuoppa on kooltaan 2x2 metriä, syvyys on noin metri. Kuoppaa ympäröi puolisen metriä korkeat ja 1–1,5 metriä leveät vallit. Maaperä on hiekkamoreenia ja johtoaukean vieressä kasvaa kuusikko.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 22.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:4

Löydöt: -

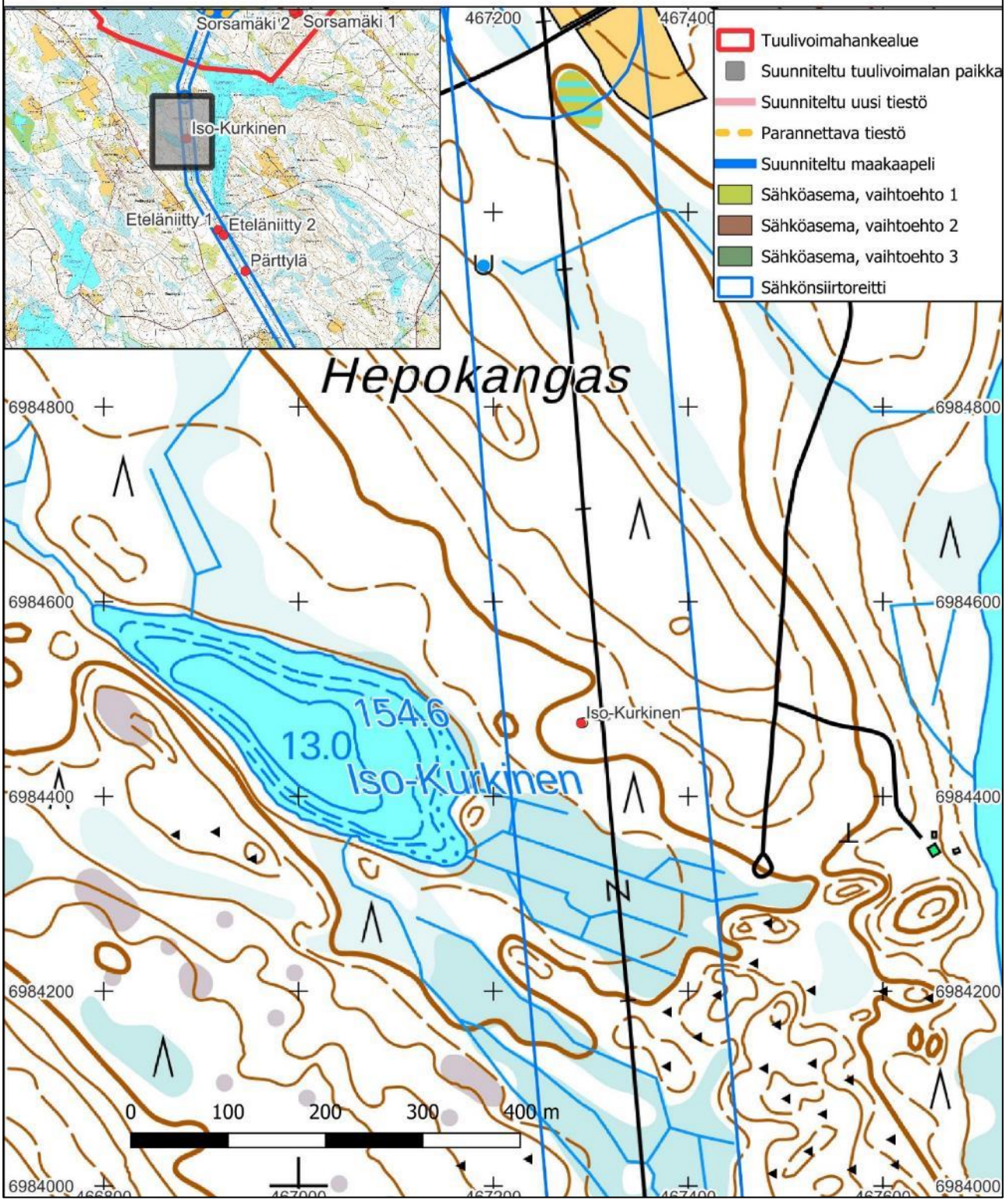
Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 20. AKDG7430:4. Vesanto, Iso-Kurkinen. Kuoppamiilun jäännös johtoaukean reunassa. Kuva pohjoisesta.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024
Vesanto, Iso-Kurkinen, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen

Vesanto, Juhola 1, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6987706, I: 468549, Z: 152

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee noin 200 metriä Juholanlammesta pohjoiseen, 200 metriä autioituneen Juholan talon länsipuolella hakkuuaukean länsireunassa, länteen laskevassa rinteessä metsän puolella. Maaperä on hiekkamoreenia ja miilun kohdalla kasvaa kuusikkoa. Miilukuoppa on sisäosaltaan neliskanttinen, koko on 2x2 metriä ja syvyys 1,2 metriä. Kuoppaa ympäröi 60–70 cm korkeat ja metrin leveät vallit. Kuopan maannoksessa näkyi hiili/nokikerros.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Länsipuolella on sijainnut Juholan talo, joka on ilmeisesti perustettu 1900-luvun alussa, sitä ei näy vanhemmilla kartoilla. Talo näkyy vuoden 1948 ilmakuvassa ja vuoden 1973 peruskartalla, mutta se on hävinnyt vuoden 1994 ilmakuvassa. Talon rakenteita on jäljellä ja on mahdollista, että hiilimiilu ja Juhola 2 miilu liittyvät talon toimintaan, mutta voivat olla vanhempiakin, joten ne on luokiteltu kiinteiksi muinaisjäännöksiksi.

Miilun pohja sijaitsee suunnitellun tuulivoimalan (nro 9) alueella, noin 30 metriä sen keskipisteestä etelään.

Tarkastuspäivä: 21.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:5

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

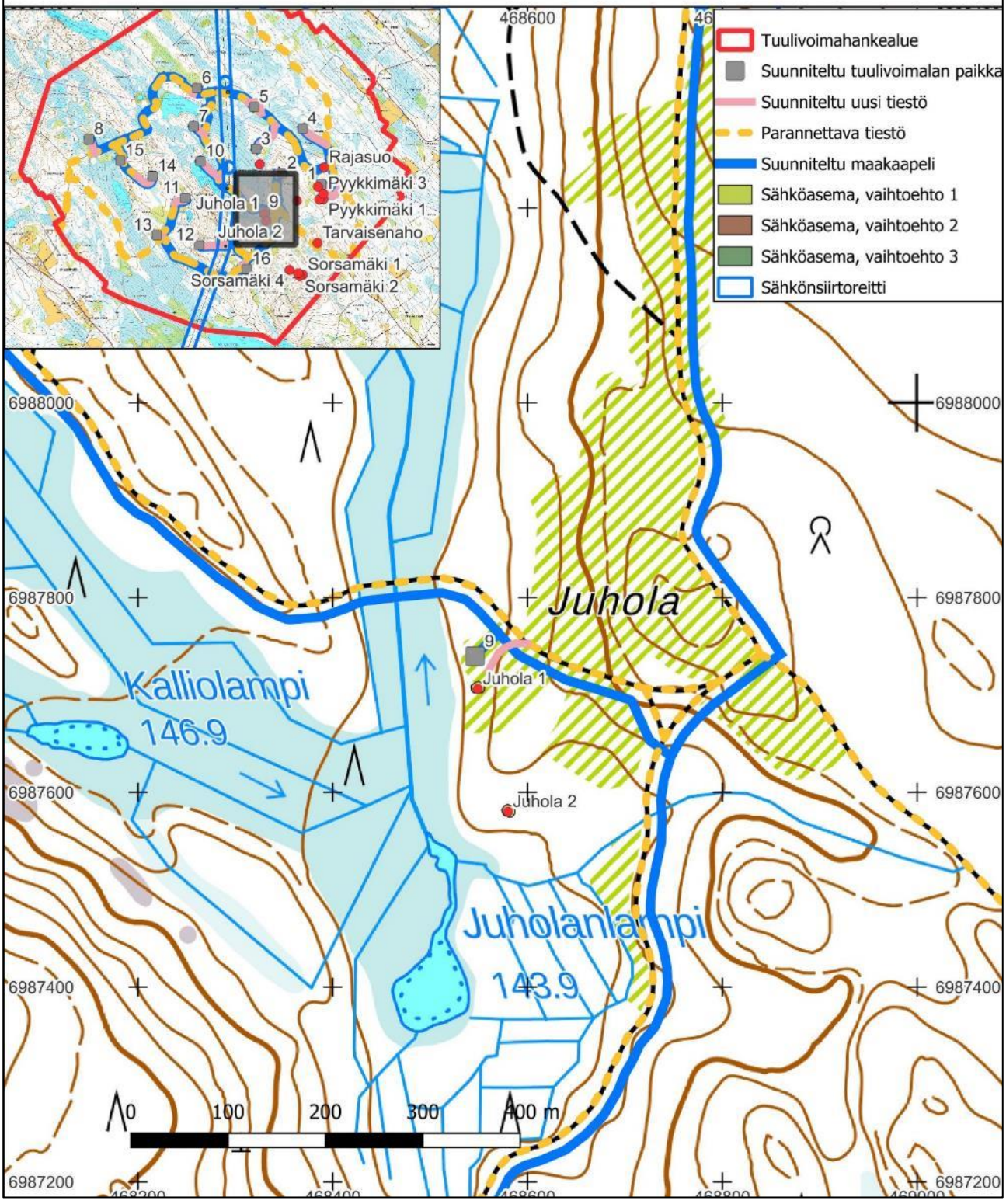
Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 21. AKDG7430:5. Vesanto, Juhola 1. Kuoppamiilun jäännös hakkuualueen laidassa. Kuva lännestä.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024

Vesanto, Juhola 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Juhola 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen

Vesanto, Juhola 2, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6987580, I: 468580, Z: 152

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee noin 100 metriä Juholanlammesta pohjoiseen, 250 metriä autioituneen Juholan talon lounaispuolella etelään loivasti laskevassa rinteessä metsän. Maaperä on hiekkamoreenia ja alue kasvaa sekametsää. Miilukuoppa on sisäosaltaan neliskanttinen, koko on 3x3 metriä ja syvyys 1,2 metriä. Kuoppaa ympäröi 60–70 cm korkeat ja reilun metrin leveät vallit. Kuopan maannoksessa näkyi hiili/nokikerros.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Luoteispuolella on sijainnut Juholan talo, joka on ilmeisesti perustettu 1900-luvun alussa, sitä ei näy vanhemmilla kartoilla. Talo näkyy vuoden 1948 ilmakuvassa ja vuoden 1973 peruskartalla, mutta se on hävinnyt vuoden 1994 ilmakuvassa. Talon rakenteita on jäljellä ja on mahdollista, että hiilimiilu ja Juhola 1 miilu liittyvät talon toimintaan, mutta voivat olla vanhempiakin, joten ne on luokiteltu kiinteiksi muinaisjäännöksiksi.

Tarkastuspäivä: 21.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:6

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

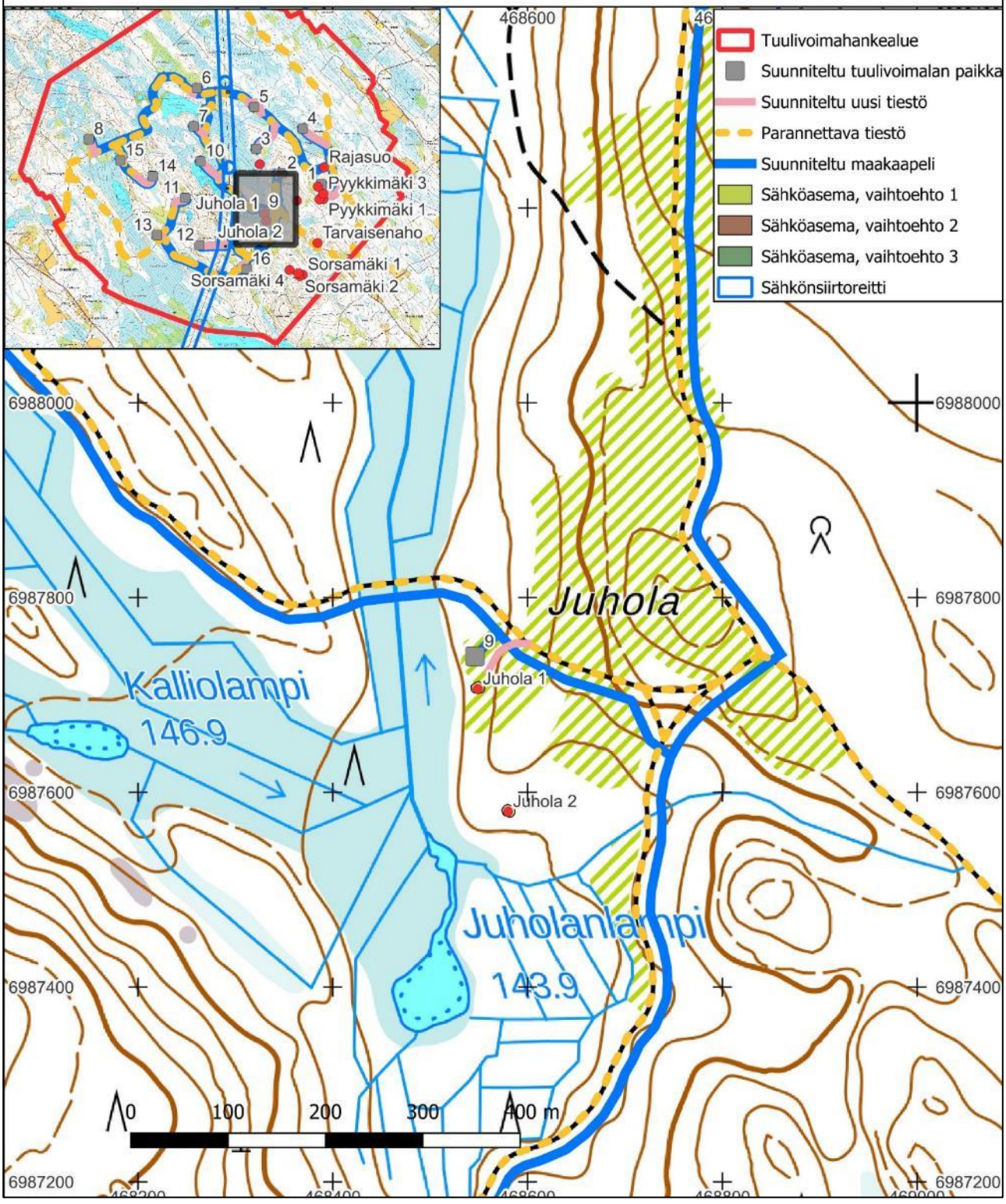
Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 22. AKDG7430:6. Vesanto, Juhola 2. Kuoppamiilun jäännös sekametsässä. Kuva kaakosta.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024

Vesanto, Juhola 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Juhola 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen

Vesanto, Kalettomansuo, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6988566, I: 468472, Z: 140

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee Kalettomansuon länsipuolella, varttunutta männikkö kasvavalla tasaisella hiekkakankaalla. Kuoppa on kooltaan 2x2 metriä ja muodoltaan neliskanttinen, syvyys on 1,5 metriä. Kuoppaa ympäröi selvät vallit, korkeudeltaan 60–70 cm ja 1–1,5 metriä leveät. Kuopassa on selvä noki/hiilikerros.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 22.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:7

Löydöt: -

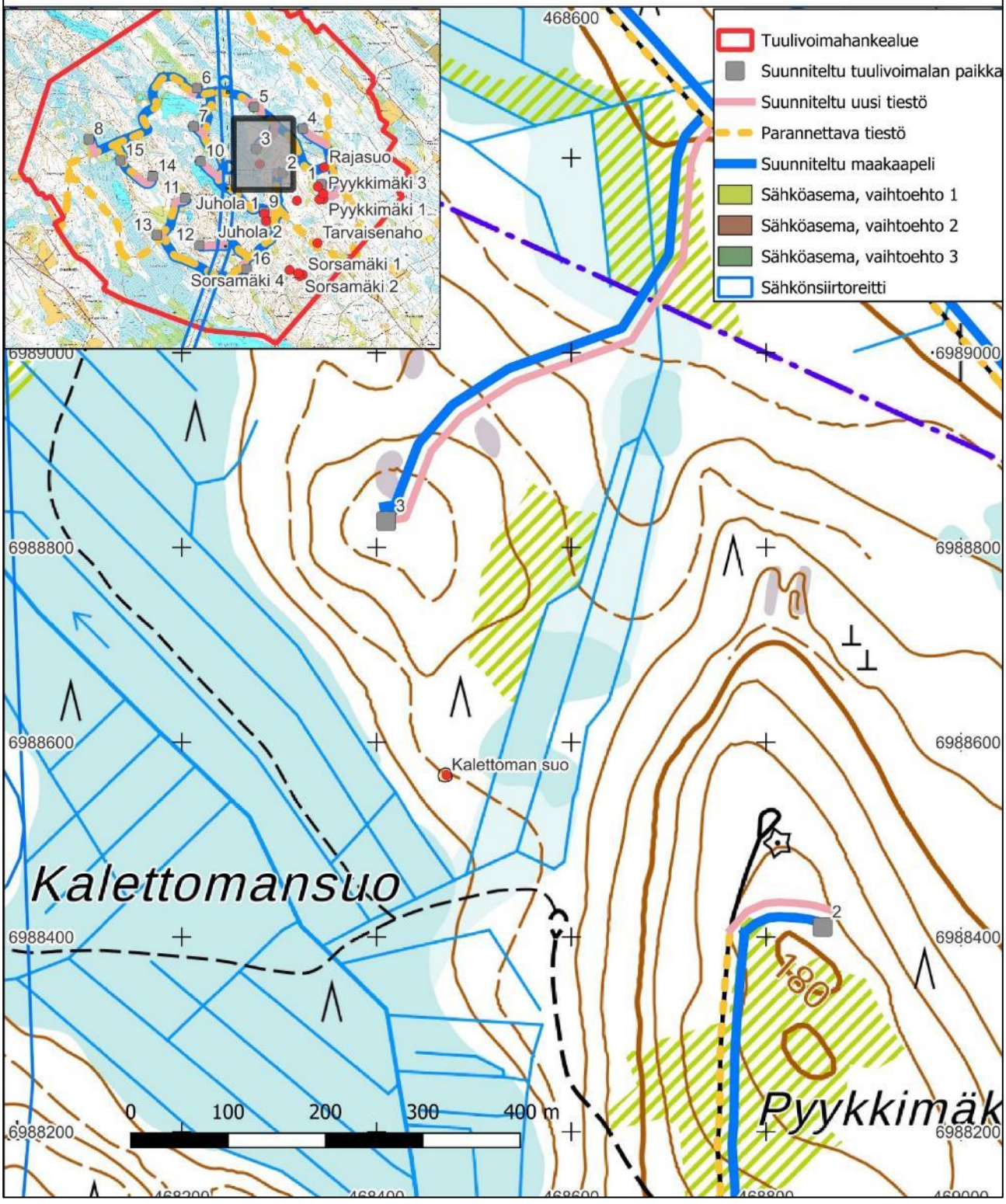
Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 23. AKDG7430:7. Vesanto. Kalettomansuo. Kuoppamiilu kankaalla. Kuva lännestä.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024
Vesanto, Kalettomansuo, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen

Vesanto, Pyykkimäki 1, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6987964, I: 469569, Z: 150

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee Pyykkimäen länsipuolella, varttunutta männikkö kasvavalla hiekkakankaalla. Kuoppa on kooltaan 2x2,5 metriä ja muodoltaan neliskanttinen, syvyys on 1,5 metriä. Kuoppaa ympäröi selvät vallit, korkeudeltaan 60–70 cm ja 1–1,5 metriä leveät. Kuopassa on selvä noki/hiilikerros. Metsäkoneen ura on painanut ja murtanut miilun itäreunan vallia.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 21.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:8

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

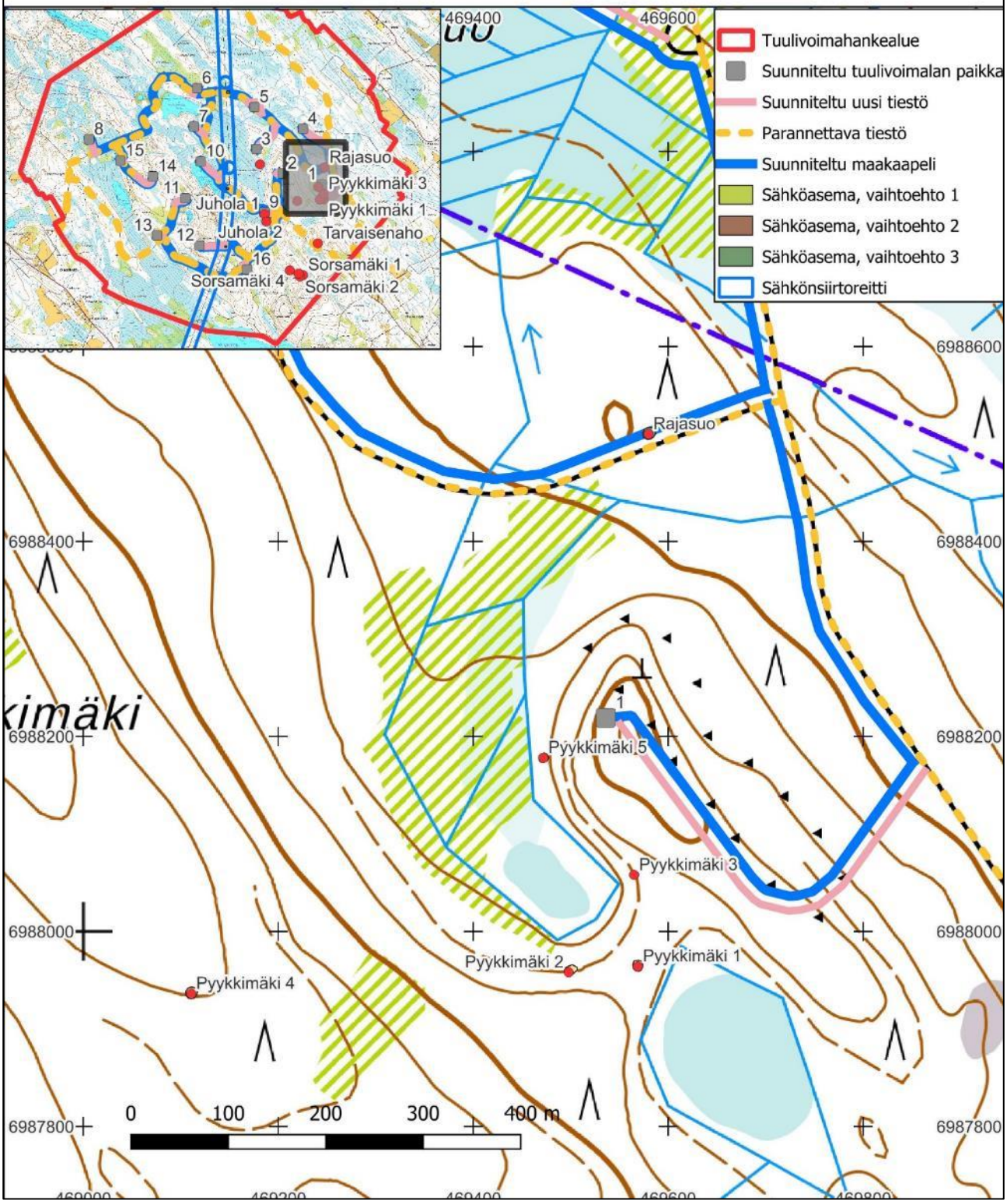
Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 24. AKDG7430:8. Vesanto. Pyykkimäki 1. Kuoppamiilun jäännös. Metsäkoneen ura leikkaa miilun itäosan vallia. Kuva pohjoisesta.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024

Vesanto, Pyykkimäki 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 3, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 4, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 5, kiinteä muinaisjäännös, maarakenteet, kuopat, historiallinen

Vesanto, Pyykkimäki 2, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6987958, I: 469498, Z: 150

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kahden kuoppamiilun jäännökset sijaitsevat Pyykkimäen länsipuolella, varttunutta männikkö kasvavalla hiekkakankaalla. Kuopat ovat on kooltaan 2x2 metriä ja muodoltaan neliskanttisia, syvyys on noin metri. Kuoppia ympäröi matalat vallit, korkeudeltaan 30 cm ja leveydeltään metri. Kuopissa on selvä noki/hiilikerros. Kuoppien päällä kasvaa nuorta kuusikkoa, joten ne eivät ole kovin kaukaa havaittavissa. Kuopat ovat pohjoiseteläsuuntaisesti, niitä ympäröivät vallit ovat toisissaan kiinni. Pohjoisemman kuopan vallin vieressä on metsäkoneen jättämä ura.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 21.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:9–10

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

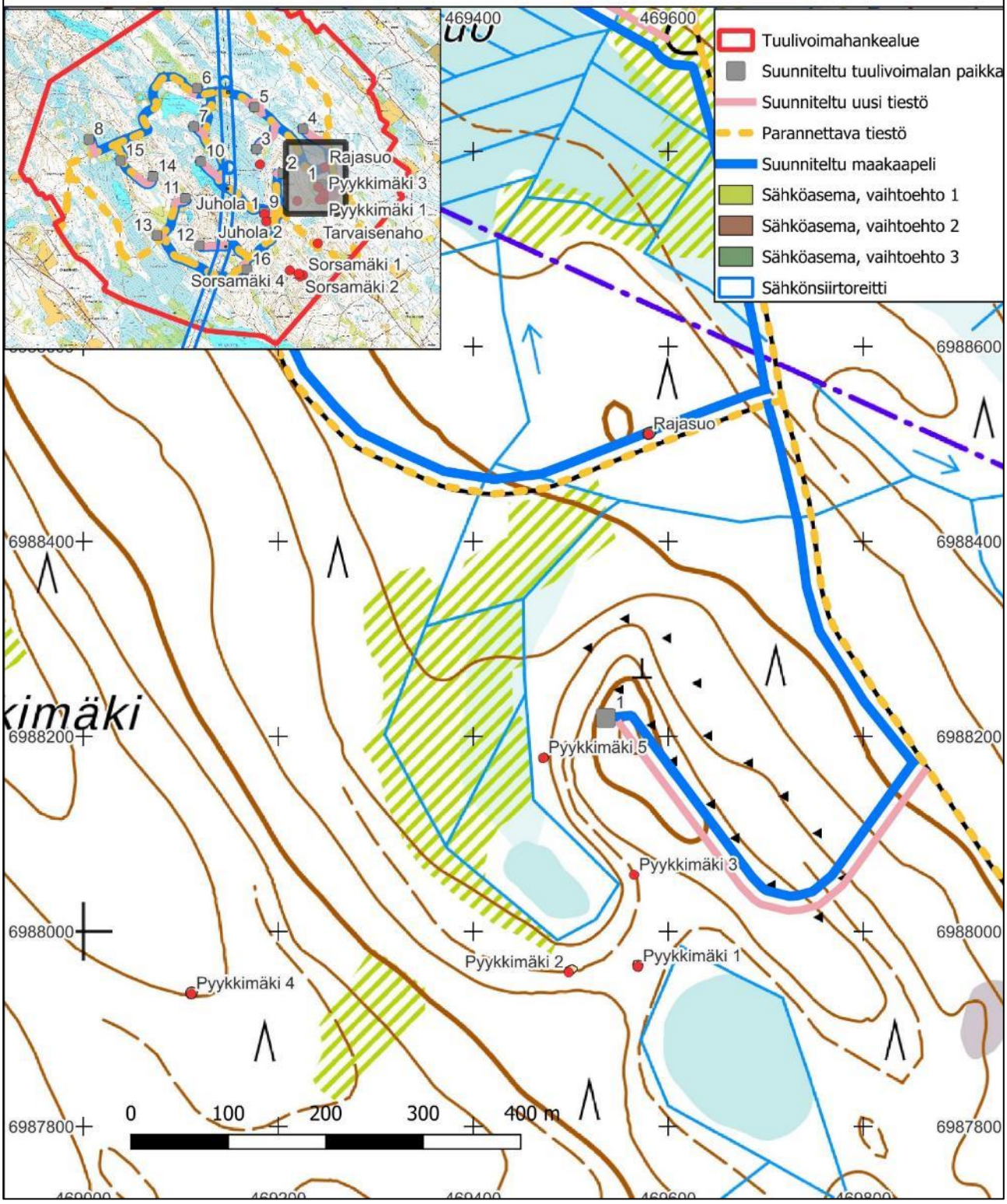
Kuva 25. AKDG7430:9. Vesanto. Pyykkimäki 2. Kahdesta vierekkäisestä kuoppamiilusta eteläisempi. Kuva etelästä.

Kuva 26. AKDG7430:10. Vesanto. Pyykkimäki 2. Kahdesta vierekkäisestä kuoppamiilusta pohjoisempi. Kuva koillisesta.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024

Vesanto, Pyykkimäki 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 3, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 4, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 5, kiinteä muinaisjäännös, maarakenteet, kuopat, historiallinen

Vesanto, Pyykkimäki 3, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6988058, I: 469565, Z: 150

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee Pyykkimäen länsipuolella, varttunutta männikkö kasvavalla hiekkakankaalla. Kuoppa on kooltaan 1,5x1,5 metriä ja muodoltaan neliskanttinen, syvyys on noin metri. Kuoppaa ympäröi matalat vallit, korkeudeltaan noin puoli metriä ja leveydeltään metri. Kuopassa on selvä noki/hiilikerros. Vallit ovat hieman painuneet metsäkoneen jäljiltä.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 21.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

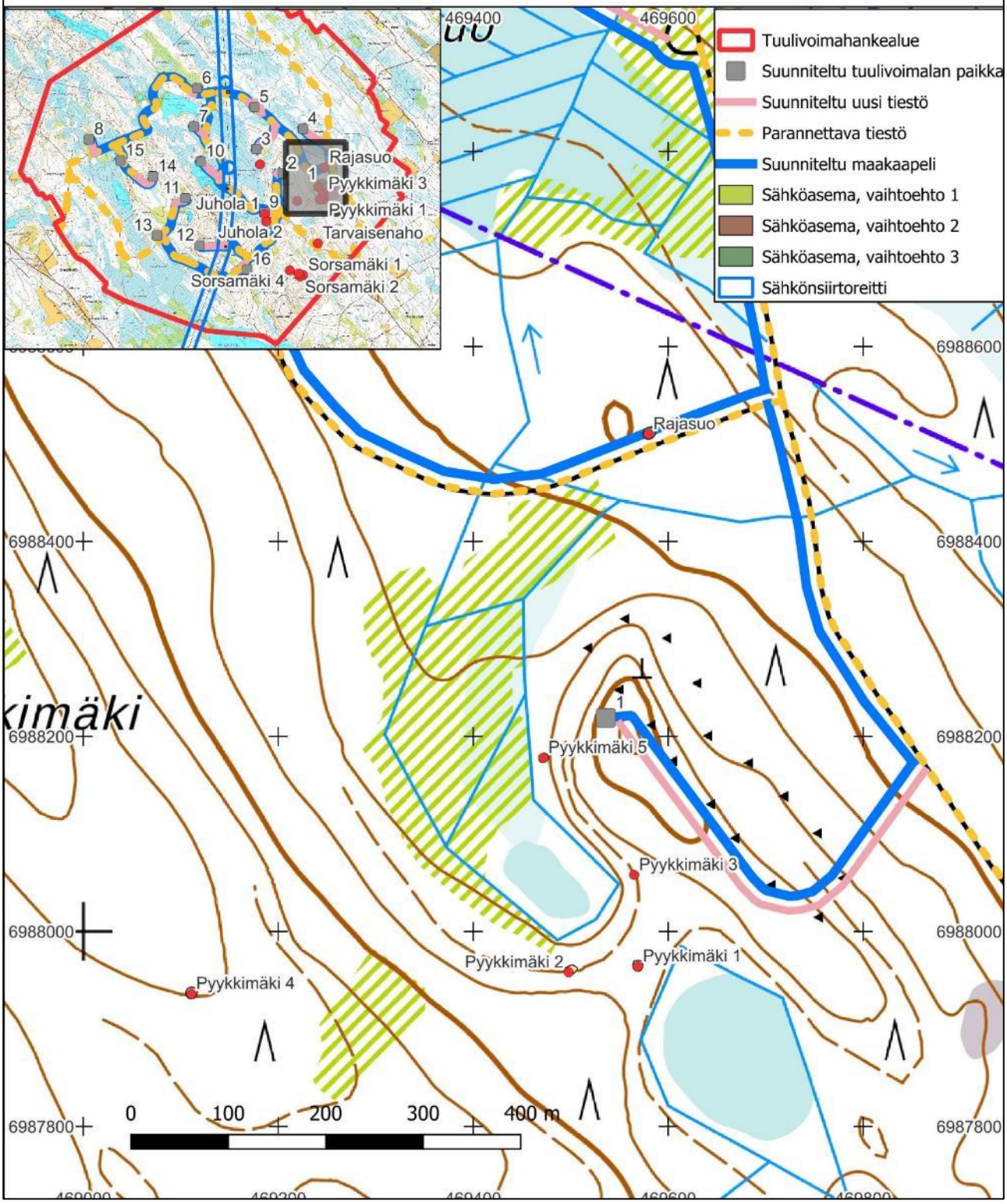
Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 27. AKDG7430:11. Vesanto. Pyykkimäki 3. Kuoppamiilun jäännös. Kuva kaakosta.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024

Vesanto, Pyykkimäki 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 3, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 4, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 5, kiinteä muinaisjäännös, maarakenteet, kuopat, historiallinen

Vesanto, Pyykkimäki 4, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6987936, I: 469111, Z: 150

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee Pyykkimäen kaakkoisosassa, vaihtelevan ikäistä havupuuta kasvavalla hiekkakankaalla. Miilun päällä kasvaa nuorta kuusikkoa. Kuoppa on kooltaan 2,5x3 metriä ja muodoltaan suorakulmainen, syvyys on noin 2 metriä. Kuoppaa ympäröi selvät vallit, korkeudeltaan noin metri ja pari metriä leveät. Kuopassa on selvä noki/hiilikerros. Miilun eteläpuolitse kulkee metsäkoneen ura.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 23.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:12–13

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

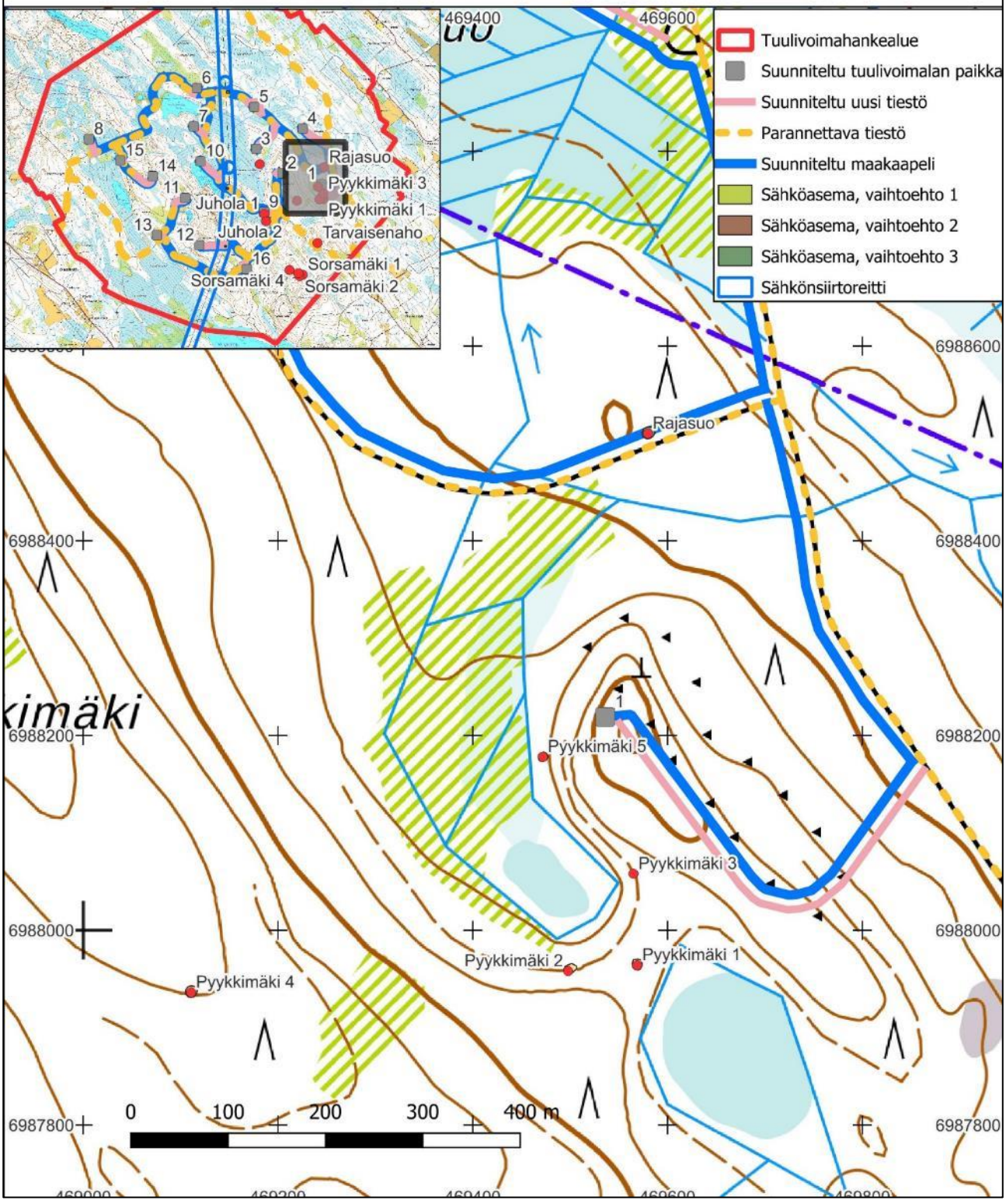
Kuva 28. AKDG7430:12. Vesanto Pyykkimäki 4. Kuoppamiilun jäännös. Kuva etelästä.

Kuva 29. AKDG7430:13. Vesanto. Pyykkimäki 4. Miilun viereen on painunut metsäkoneen ura. Kuva etelästä.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024

Vesanto, Pyykkimäki 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 3, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 4, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 5, kiinteä muinaisjäännös, maarakenteet, kuopat, historiallinen

Vesanto, Pyykkimäki 5, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Maarakenteet ***Alatyyppi:*** Kuopat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6988178, I: 469472, Z: 150

Koord. selite*:* Koordinaatit kuopasta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kohde sijaitsee Pyykkimäen länsipuolella olevan mäen kuusikkoisessa, melko jyrkässä, länsirinteessä. Melko kivikkoisessa rinteessä on kuoppa, kooltaan 2x2 metriä, muodoltaan neliskanttinen, syvyys noin 1,5 metriä. Kuopan ympärillä on puolisen metriä korkea valli, joka koostuu kuopasta peräisin olevista kivistä. Kuoppa on kooltaan ja muodoltaan samanlainen kuin miilukuopat lähistöllä. Kivikkoisen maan takia ei kuopan maannoksesta voitu havaita selvää hiili/nokikerrosta, kuten miilukuopista yleensä. Usein historiallisen ajan asuinpaikkojen ympäristössä on vastaavia kuoppia, jotka ovat varastokuoppia, mutta tässä tapauksessa ei lähistöltä tunneta asuinpaikkaa. Todennäköisesti kuitenkin kyseessä voisi olla miilukuoppa, sillä vastaavanlainen kivikkoisessa rinteessä oleva kuoppa löytyi inventoinnissa (Sorsamäki 4) ja siinä havaittiin noin 10 cm paksuinen noki/hiilikerros pohjalla.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 21.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:14

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

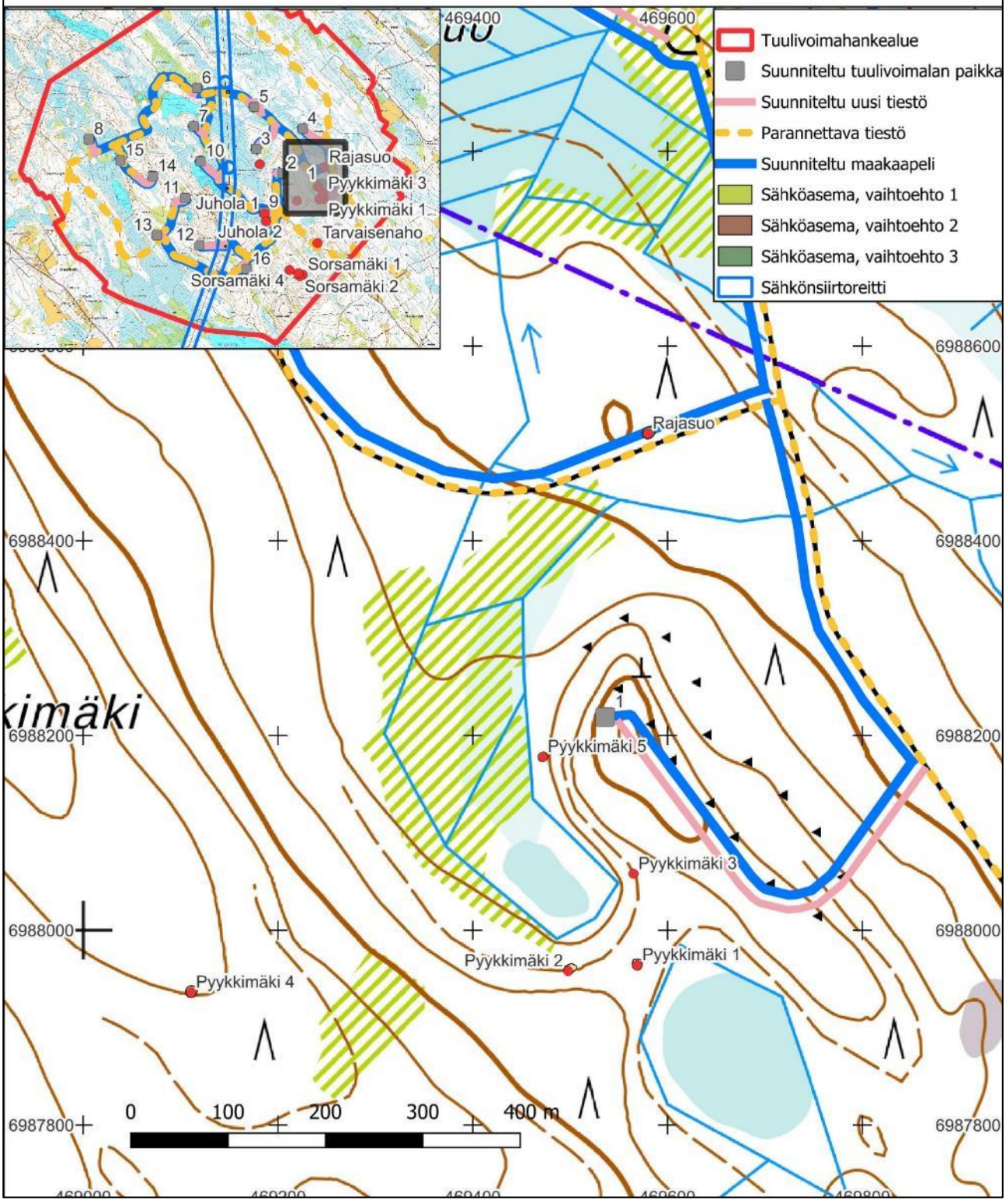
Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 30. AKDG7430:14. Vesanto, Pyykkimäki 5. Kuoppa rinteessä. Kyseessä on todennäköisesti miilukuoppa. Kuva pohjoisesta.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024

Vesanto, Pyykkimäki 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 3, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 4, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Pyykkimäki 5, kiinteä muinaisjäännös, maarakenteet, kuopat, historiallinen

Vesanto, Pärttylä, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6982188, I: 468302, Z: 143

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee Pärttylän talosta noin 300 metriä itään, johtoaukean itäpuolella metsässä, johtoaukean laitaan on noin 10 metriä. Alue on hiekkapohjaista mäntykangasta, miilun päällä kasvaa myös katajaa. Miilukuoppa on kooltaan 2x2 metriä, kuopan syvyys on reilu metri. Kuoppaa kiertävät vallit ovat korkeudeltaan 60–70 cm ja leveydeltään 1,5 metriä.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 22.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:15

Löydöt: -

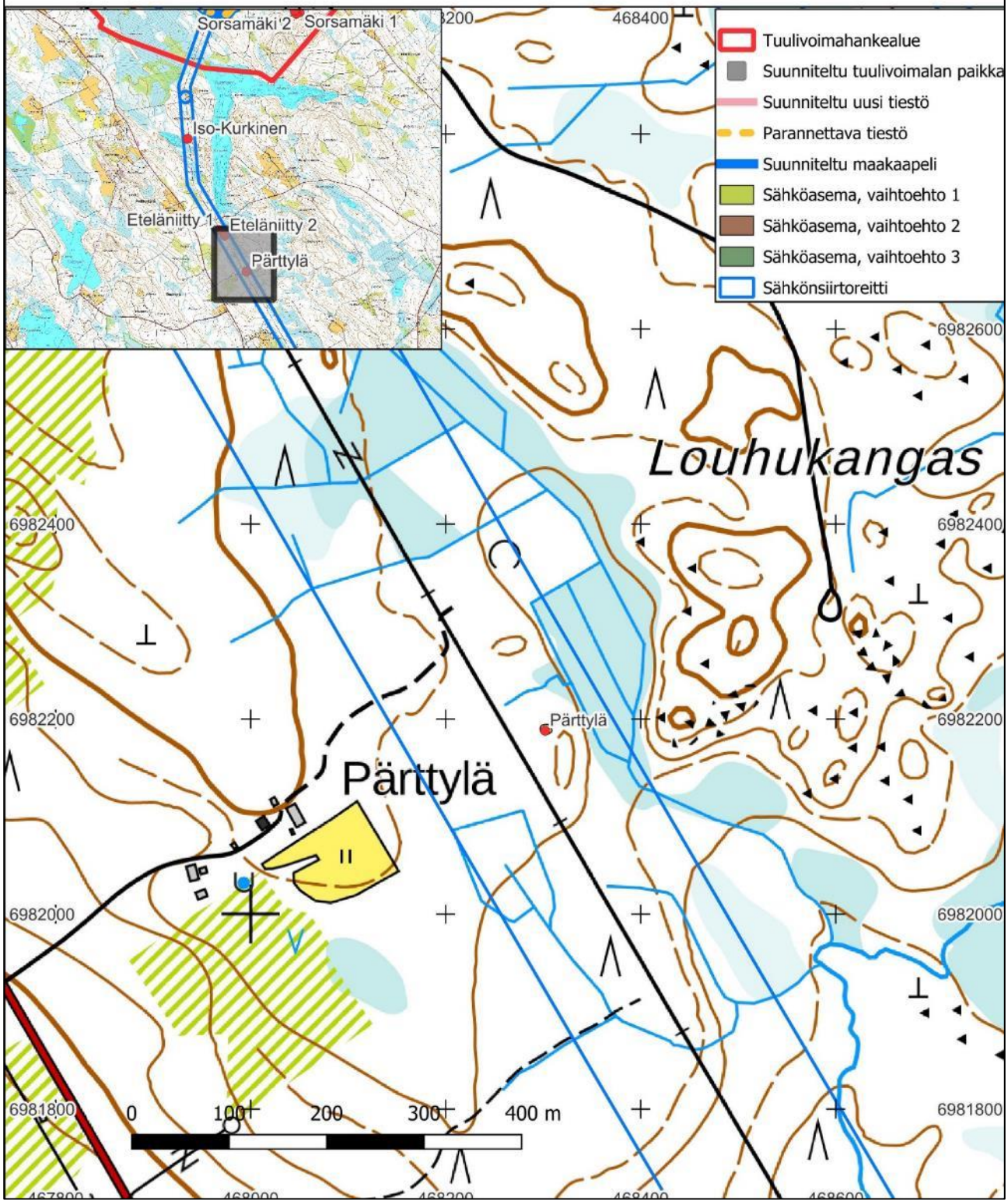
Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 31. AKDG7430:15. Vesanto. Pärttylä. Kuoppamiilun jäännös. Kuva luoteesta.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024
Vesanto, Pärttylä, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen

Vesanto, Rajasuo, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6988510, I: 469580, Z: 130

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee Rajasuon eteläpuolella, välittömästi metsäautotiestä pohjoiseen, miilun valli on noin 3 metriä tietä reunustavasta ojasta. Miilukuoppa on muodoltaan neliskanttinen, sivujen pituus noin 3 metriä. Kuopan syvyys on noin 1,5 metriä. Kuoppaa kiertää matala, puolisen metriä korkea, valli, joka on 2–3 metriä leveä.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Miilu sijaitsee lähellä parannettavan tien reunaa, mutta kuitenkin 3 metriä tieojasta, joten parantaminen lienee mahdollista miiluun kajoamatta tai mahdollisen levennyksen ja kaapelin voi tehdä vastakkaiselle puolelle.

Tarkastuspäivä: 21.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:26–27

Löydöt: -

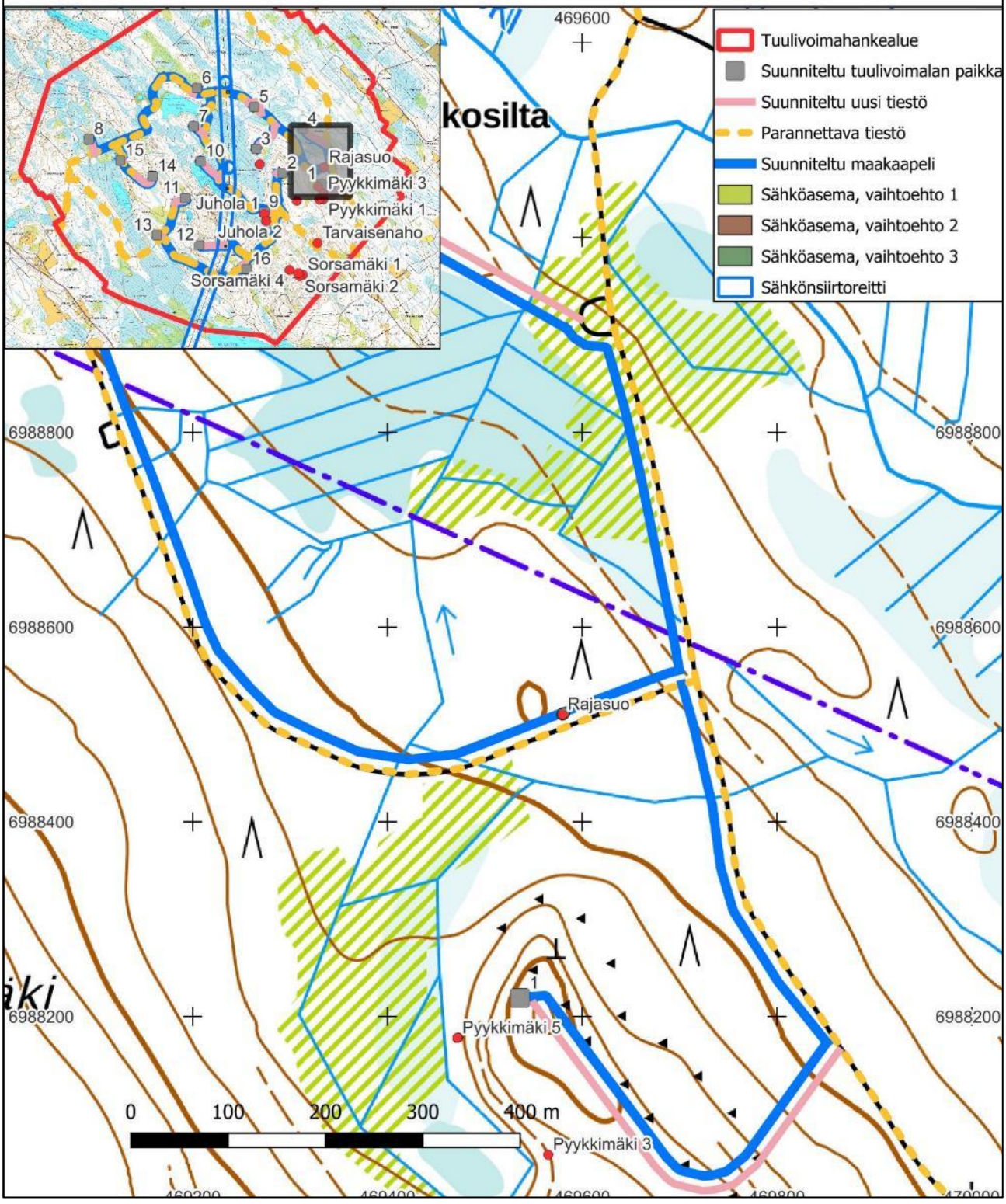
Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 32. AKDG7430:26. Vesanto. Rajasuo. Kuoppamiilu tien vieressä. Tien reuna on noin 5 metrin päässä miilukuoppaa ympäröivän vallin reunasta. Kuva koillisesta.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024
Vesanto, Rajasuo, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen

Vesanto, Sorsamäki 1, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6986658, I: 469213, Z: 175

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee Sorsamäen pohjoispuolella itään viettävässä rinteessä, metsäautotie kulkee noin 30 metriä miilun eteläpuolitse. Maaperä on hiekkamoreenia ja puusto on kuusivaltaista varttunutta sekametsää. Kuoppa on kooltaan 2,5x2,5 metriä ja muodoltaan nelikulmainen, syvyys noin 1,5 metriä. Kuoppaa ympäröivä valli on alarinteen puolella korkeudeltaan noin 1,5 metriä, ylärinteen puolella alle metri. Vallien leveys on 1,5–2 metriä. Kuopassa havaittiin noki/hiilikerros.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 22.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:16

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

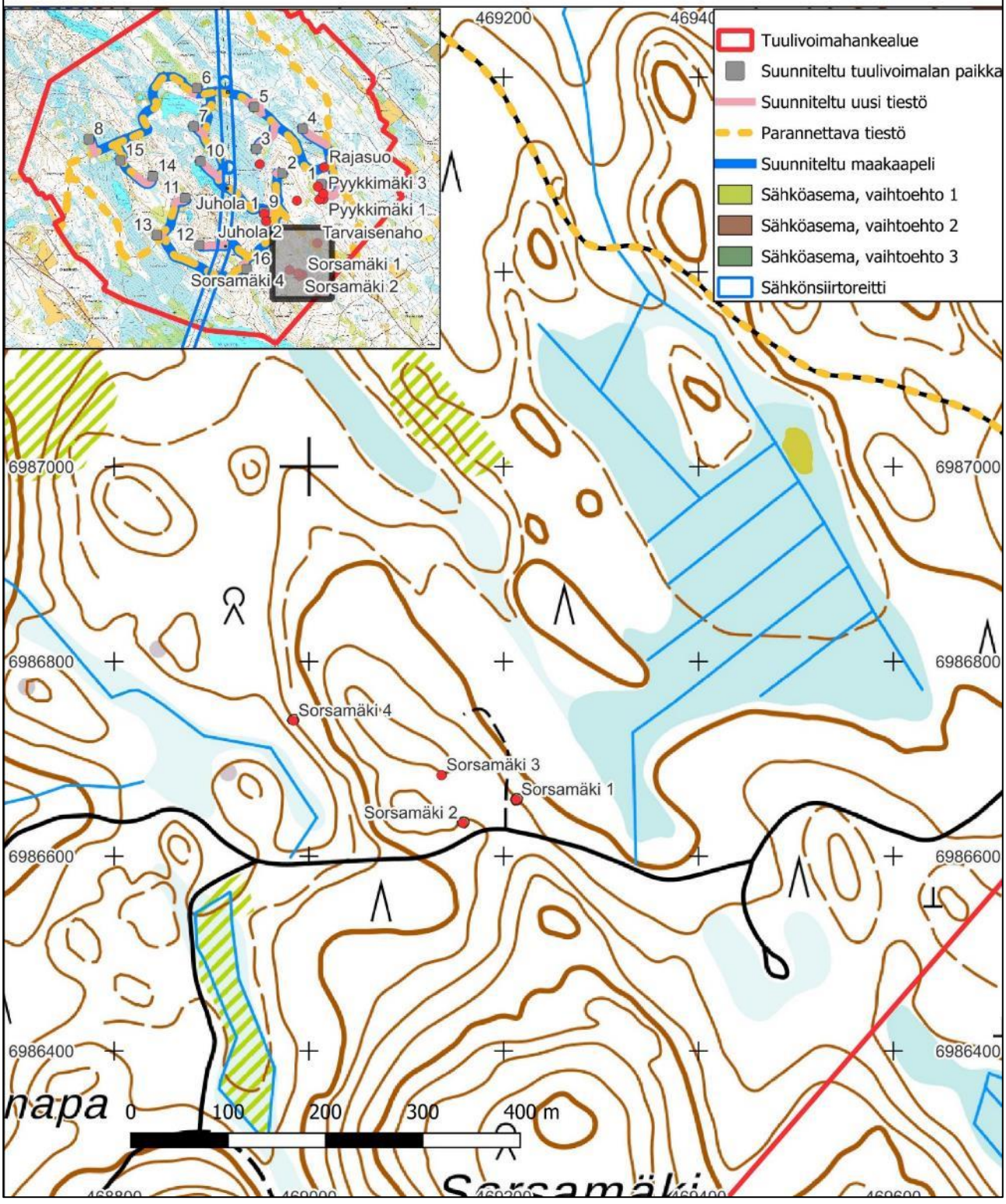
Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 33. AKDG7430:16. Vesanto. Sorsamäki 1. Kuoppamiilun jäännös. Kuva lännestä.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024

Vesanto, Sorsamäki 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Sorsamäki 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Sorsamäki 3, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Sorsamäki 4, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen

Vesanto, Sorsamäki 2, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6986634, I: 469158, Z: 175

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee Sorsamäen pohjoispuolella, metsäautotie kulkee noin 30 metriä miilun eteläpuolitse. Maaperä on melko kivistä hiekkamoreenia ja puusto on kuusivaltaista varttunutta sekametsää. Kuoppa on kooltaan 2x2 metriä ja muodoltaan nelikulmainen, syvyys noin 1,5 metriä. Kuoppaa ympäröivä valli on korkeudeltaan 60–70 cm. Vallien leveys on 1–1,5 metriä. Kuopan reunassa näkyy kuumuuden rapauttamia kiviä ja kuopan pohjalla maannoksessa on nokea ja hiiltä

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 22.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:17

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

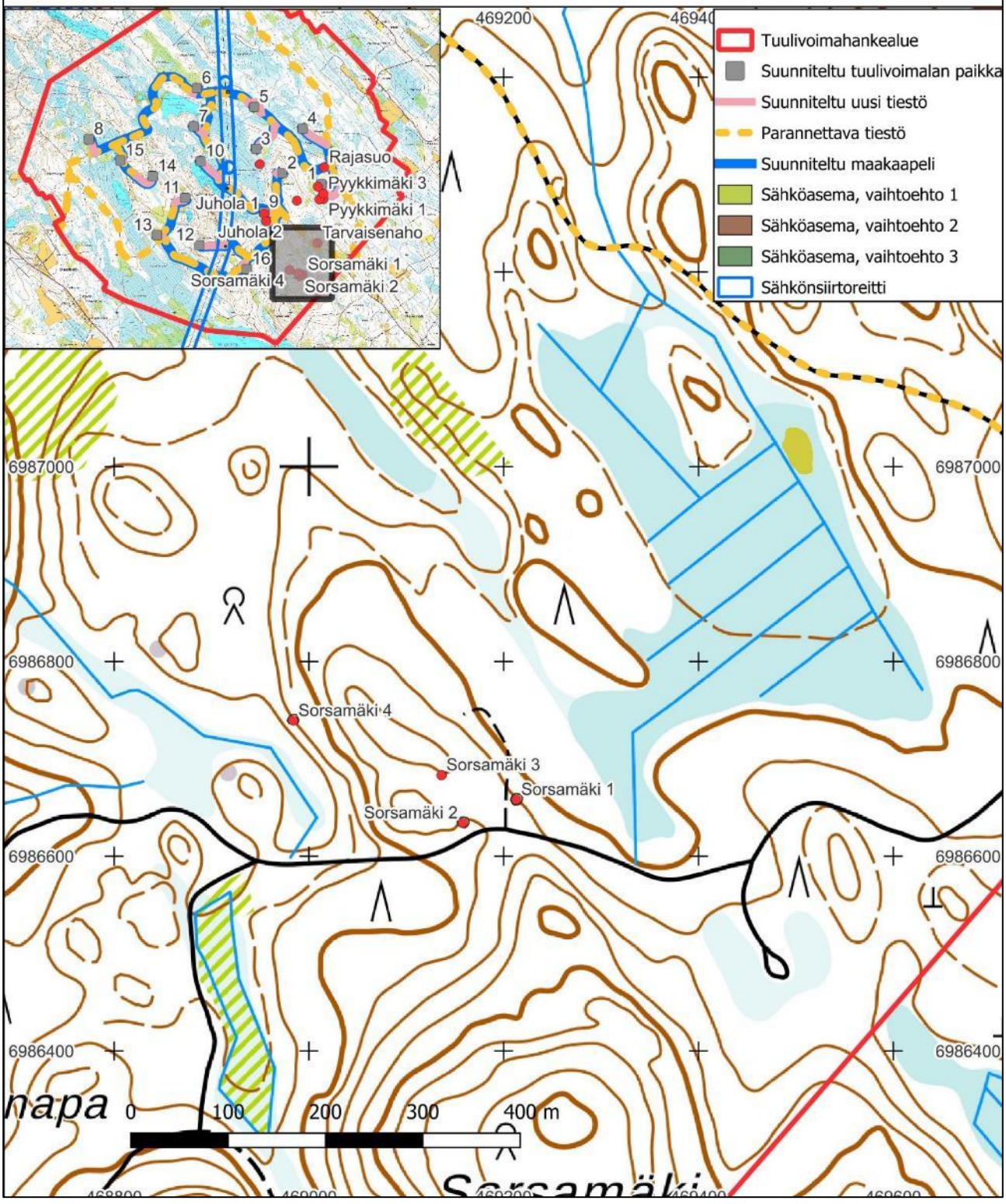
Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 34. AKDG7430:17. Vesanto. Sorsamäki 2. Kuoppamiilun jäännös. Kuva lännestä.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024

Vesanto, Sorsamäki 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Sorsamäki 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Sorsamäki 3, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Sorsamäki 4, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen

Vesanto, Sorsamäki 3, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6986683, I: 469136, Z: 175

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee Sorsamäen pohjoispuolella, metsäautotie kulkee noin 70 metriä miilun eteläpuolitse. Maaperä on hiekkamoreenia ja puusto on kuusivaltaista varttunutta sekametsää. Kuopan kohdalla on nuorta kuusikkoa ja kaatuneita puita, joten havainnointi oli hankalaa. Kuoppa on neliskanttinen, sivun pituus noin 1,5 ja syvyys reilu metri. Kuoppaa ympäröivä valli on korkeudeltaan puolisen metriä ja leveydeltään 1–1,5 metriä. Maannoksessa on nokea ja hiiltä

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 22.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:18

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

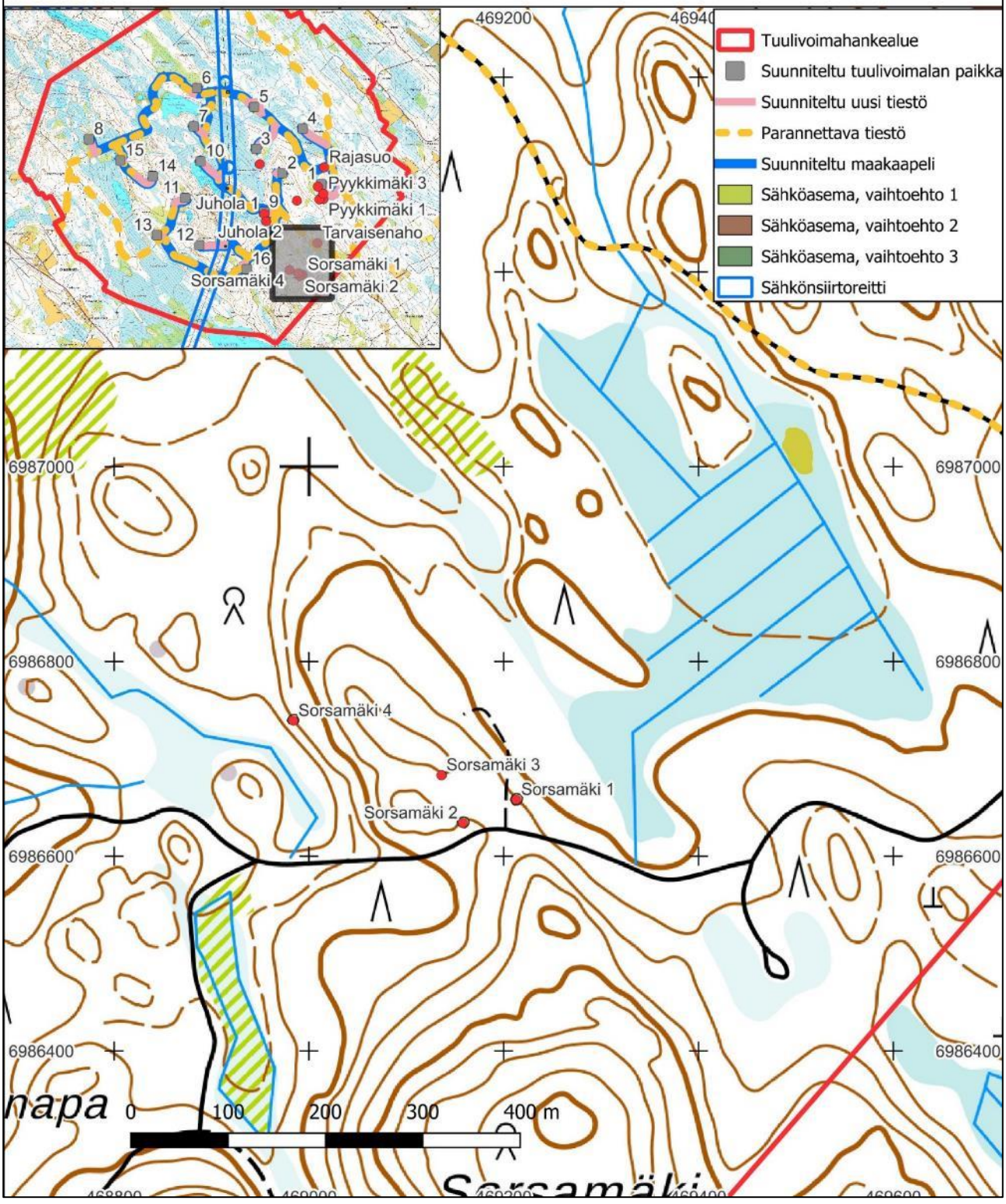
Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 35. AKDG7430:18. Vesanto, Sorsamäki 3. Kuoppamiilun jäännös on kuusien ja kaatuneiden runkojen peitossa. Kuva lounaasta.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024

Vesanto, Sorsamäki 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Sorsamäki 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Sorsamäki 3, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Sorsamäki 4, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen

Vesanto, Sorsamäki 4, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6986739, I: 468984, Z: 160

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee Sorsamäen pohjoispuolella, jyrkässä länsirinteessä. Maaperä on kivistä ja kasvaa tiheää nuorta kuusikkoa. Kuoppa, kooltaan 1,5x3 metriä, muodoltaan suorakaiteen muotoinen, pitkä sivu rinteen suuntaisesti. Kuopan syvyys ylärinteen puolella on noin 2,5 metriä, alarinteen puolella reilu metri. Kuopan ympärillä on puolisen metriä korkea valli, ylärinteen puoleisessa reunassa vallia ei ole, vaan kuoppa tasoittuu rinteen tasalle. Valli on leveä, 2,5–3 metriä. Kuopan pohjalla, kivisessä maassa oli havaittavissa noin 10 cm paksu selvä hiili/nokikerros. Yleensä hiilimiilut on tehty melko tasaiselle hiekkamaalle, mutta hiilikerros viittaa siihen, että kyseessä on miilukuoppa, vaikka maaperä ja sijainti ei ole niille tyypillinen.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 22.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:19

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

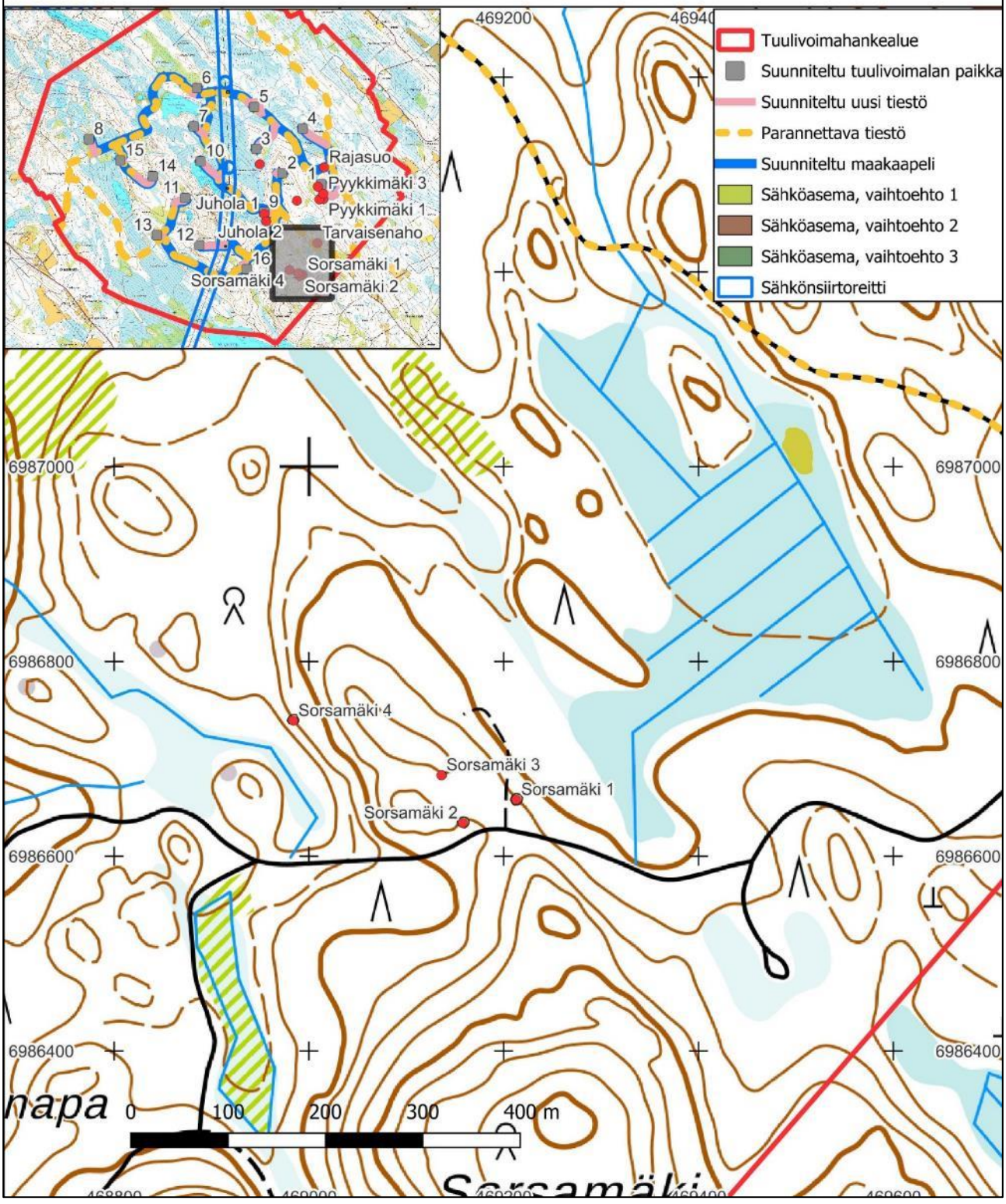
Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 36. AKDG7430:19. Vesanto, Sorsamäki 4. Ilmeisesti kuoppamiilun jäännös jyrkässä rinteessä. Kuva lännestä.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024

Vesanto, Sorsamäki 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Sorsamäki 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Sorsamäki 3, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen
Vesanto, Sorsamäki 4, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen

Vesanto, Tarvaisenaho, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat ***Alatyyppi:*** Hiilimiilut

Laji: Kiinteä muinaisjäännös ***Ajoitus:*** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6987205, I: 469467, Z: 160

Koord. selite*:* Koordinaatit miilusta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Kuoppamiilun jäännös sijaitsee Tarvaisenahon lounaispuoleisella mäellä, hiekkapohjaisella mäntykankaalla. Metsäautotie kulkee noin 50 metriä miilukuopan eteläpuolella. Miilukuoppa on kooltaan 2x2 metriä, pohjalla selvä noki/hiilikerros. Kuopan syvyys on reilu metri ja sitä ympäröivät vallit ovat korkeudeltaan puolisen metriä ja 1–1,5 metriä leveät.

Aluerajaus on tehty ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnin perusteella ja sisältää 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 22.5.2024

Digikuvat: AKDG7430:20

Löydöt: -

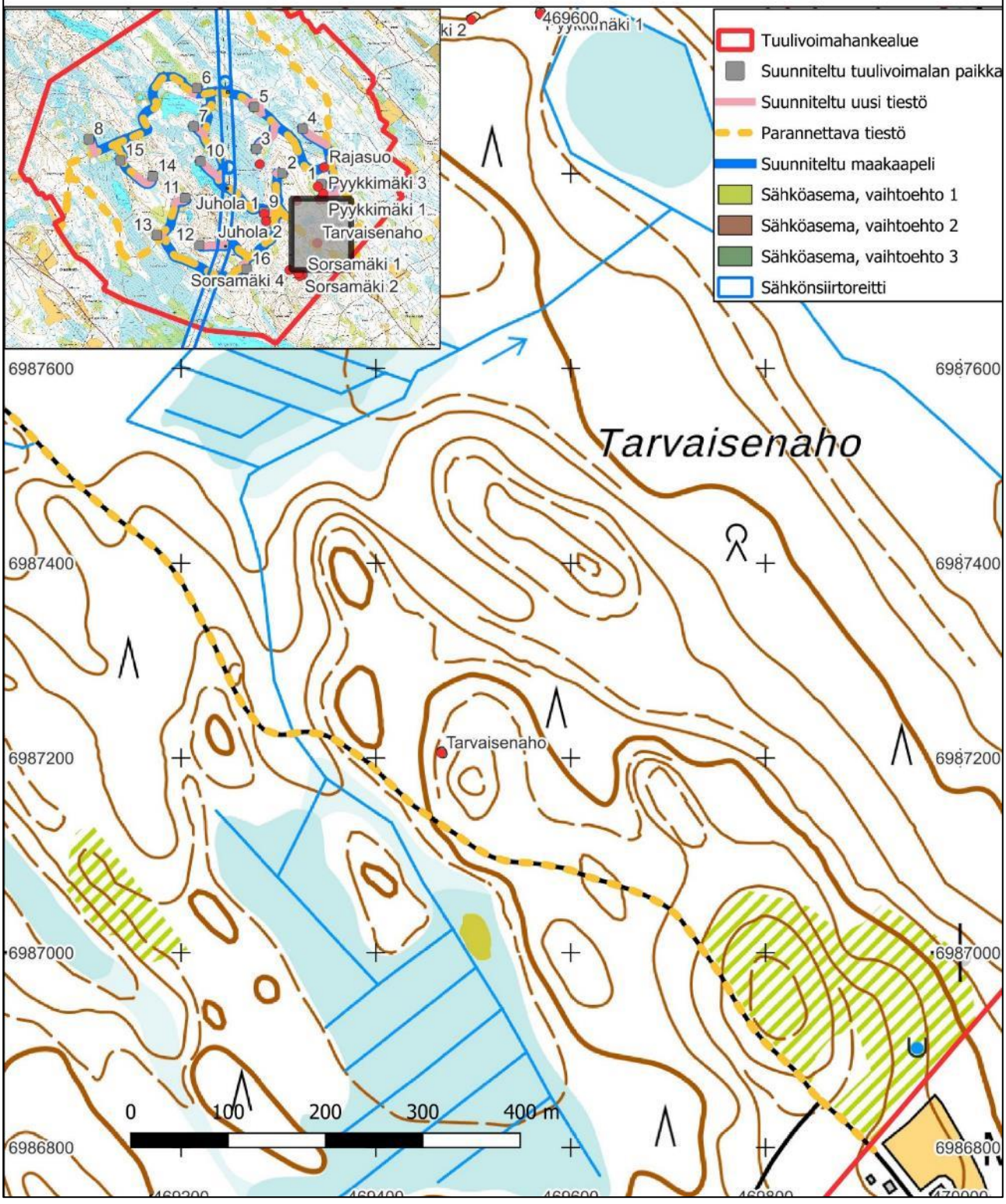
Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 37. AKDG7430:20. Vesanto, Tarvaisenaho. Kuoppamiilun jäännös. Kuva etelästä.

Peruskarttaote, mk 1:5000
Vesanto ja Keitele. Pyykkimäen tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreitin arkeologinen inventointi v. 2024
Vesanto, Tarvaisenaho, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen

Liitekartta. Inventointireitti

